

InnerVoice

De Unie

Koopkracht onderzoek

Inkomens- en uitgavenzekerheid en belastingmoraal 2022

Inhoudsopgave

Koopkracht onderzoek

Samenvatting

Pagina 3

Resultaten

Pagina 8

Bijlagen

Pagina 23

Samenvatting

Inleiding

Inkomens- en uitgavenzekerheid en belastingmoraal

Achtergrond

- Dit onderzoek richt zich op het in kaart brengen van de perceptie rondom de ontwikkelingen in koopkracht, de (on)zekerheid rondom de vaste uitgaven en inkomsten en de invloed die dit heeft op de gemoedstoestand en het belastingmoraal van Nederlanders. Ook is het vertrouwen in politiek, media en vakbonden in het algemeen gemeten.
- Deze verschillende onderwerpen zijn in een online enquête voorgelegd.
- Het onderzoek is in 2022 uitgevoerd op dezelfde wijze als in 2019.
- Dit rapport bevat de resultaten van de twee metingen (2019 en 2022) op totaalniveau. Dit betekent dat per meting de resultaten van alle respondenten bij elkaar worden weergegeven.

Doelstellingen

De centrale vragen voor het onderzoek zijn:

- Welke invloed heeft uitgaven(on)zekerheid op de perceptie van de koopkrachtontwikkeling bij Nederlanders? En op welke domeinen manifesteert zich dit het sterkst? En welke ontwikkeling is er te zien ten opzichte van 2019?
- Wat is het effect van deze uitgavenonzekerheid op de belastingmoraal?
- Hoe is het vertrouwen in politiek, media en vakbonden en hoe ontwikkelt zich dat?

Inkomens- en uitgavenzekerheid en belastingmoraal

Doelgroep en onderzoeksperiode

- Het onderzoek is uitgevoerd onder:
 - 1. De Nederlandse bevolking* (werkende en gepensioneerde niet-leden, ouder dan 18 jaar met middelbare of hogere opleiding) in 2019.
 - 2. De Nederlandse bevolking* (werkende en gepensioneerde niet-leden, ouder dan 18 jaar met middelbare of hogere opleiding) in 2022.
- Het onderzoek vond plaats van 8 tot en met 17 februari 2019 en van 15 tot en met 29 augustus 2022.
- De Nederlandse steekproef is ondervraagd via een access panel. In dit panel zijn de respondenten automatisch naar de vragenlijst geleid in het geval zij voldeden aan het juiste profiel. Uiteindelijk hebben er 1.485 panelleden meegedaan aan het Onderzoek in 2019 en 1.517 in 2022.

Vragenlijst en methode

- De vragenlijst is opgesteld door De Unie en gecontroleerd door InnerVoice. De vragenlijst bevat in totaal 50 vragen.
- Voor het verwerken van de data is gebruik gemaakt van SPSS. In SPSS zijn tabellen uitgedraaid en geëxporteerd naar Excel. Aan de hand van deze tabellen zijn grafieken opgesteld die zijn verwerkt in deze rapportage.
- Bij het signaleren van significante verschillen tussen subgroepen is er gewerkt met een betrouwbaarheidsmarge van 95%.

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Inkomens- en uitgavenzekerheid en belastingmoraal

Hoewel meer middelbaar en hoogopgeleide Nederlanders dan in 2019 hun netto inkomen de laatste jaren heeft zien groeien en de bestedingsruimte is gegroeid, is de onzekerheid over dat inkomen het komende jaar licht toegenomen. De noodzakelijke uitgaven zijn voor veel Nederlanders* toegenomen en de onzekerheid daarover is gegroeid. Dit speelt vooral bij de kosten voor energie en levensmiddelen. Compensatie voor gestegen kosten in cao-lonen is voor de meerderheid logisch, al is er een aanzienlijke minderheid die het zou begrijpen als dat niet gebeurt. Slechts een kleine groep vindt dat belastinggeld goed wordt besteed. Het vertrouwen in de politiek maar ook in de media is gedaald.

1

Inzicht

De meeste Nederlanders* hebben hun inkomen en bestedingsruimte zich in de afgelopen jaren (licht) positief zien ontwikkelen

- Zowel in 2019 als in 2022 heeft het netto inkomen van Nederlanders* zich overwegend positief ontwikkeld; in 2022 is dat beeld nog licht positiever dan in 2019. Werkenden zijn positiever dan gepensioneerden en jongere respondenten positiever dan oudere.
- De bestedingsruimte heeft zich afgelopen jaren positief ontwikkeld. Wel is die verbetering in 2022 wat kleiner dan in 2019.

2

Inzicht

Circa 6 op de 10 Nederlanders* zijn vrij tot heel zeker over hun inkomsten van komend jaar

- Zes op de tien de Nederlanders zijn vrij tot heel zeker over hun inkomsten komend jaar. Dit is niet significant anders dan in 2019. De groep die onzeker is, groeide van 10% naar 16%.
- Hoogopgeleiden zijn vaker (heel) zeker van hun inkomsten (66%) dan mensen met een middelbare opleiding (56%). Ook eigenaren van een koopwoning zijn zekerder (64%) dan bewoners van een huurhuis (52%).

Inkomens- en uitgavenzekerheid en belastingmoraal

3

Inzicht

Noodzakelijke uitgaven zijn de afgelopen jaren voor circa 8 op de 10 Nederlanders* gestegen

- In tegenstelling tot 2019 zijn meer Nederlanders* onzeker dan zeker over de hoogte van hun uitgaven komend jaar.
- Noodzakelijke kosten voor energie en levensmiddelen zijn de nu kosten met de hoogste onzekerheid en impact.
- Het gevoel van invloed op dit soort kosten is wat gedaald ten opzichte van 2019. Onder jongeren is het gevoel van invloed sterker dan onder groepen van 35 jaar en ouder.

4

Inzicht

Meerderheid wil compensatie prijsstijgingen door collectieve loonstijging, beperkte verhoging cao-lonen verwacht

- De meerderheid vindt dat de prijsstijgingen door middel van collectieve loonstijging gecompenseerd moeten worden; een op drie heeft er begrip voor als de huidige hoge prijsstijgingen niet volledig door collectieve loonstijging worden gecompenseerd.
- Respondenten verwachten dat de collectieve loonsverhoging in de komende jaren iets hoger zal zijn.
- Het grootste deel heeft loonsverhoging ontvangen in procenten, veel respondenten willen minimaal een deel graag in centen.

5

Inzicht

Een op vijf vindt dat belastinggeld goed wordt besteed; vertrouwen in politiek is beperkt

- Bijna de helft vindt in zowel 2019 als 2022 dat zij niet genoeg terug krijgen voor de belasting die zij betalen.
- De drie belastingen waar men het meeste moeite mee heeft zijn inkomstenbelasting, energieheffingen en vermogensbelasting. In 2022 hebben de Nederlanders* meer moeite met energieheffingen dan in 2019.
- Het vertrouwen in de politiek is gedaald, van 44% in 2019 naar 36% in 2022.

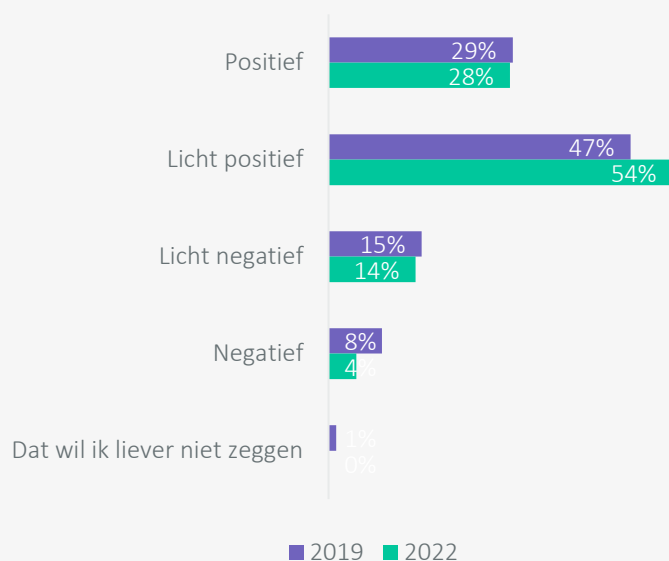
Resultaten

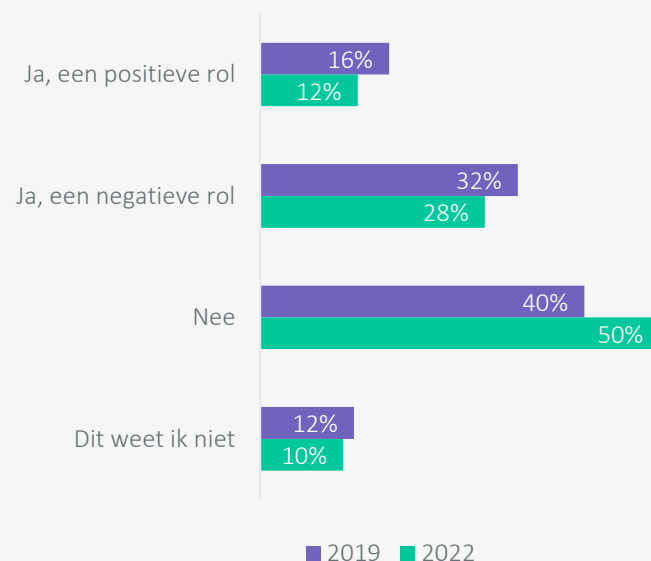
De meeste Nederlanders* hebben hun inkomen in de afgelopen jaren (licht) positief zien ontwikkelen

- Zowel in 2019 als in 2022 hebben Nederlanders hun netto inkomen overwegend positief zien ontwikkelen; in 2022 is dat beeld nog licht positiever dan in 2019. Werkenden zijn positiever dan gepensioneerden en jongere respondenten positiever dan oudere.
- Een minderheid van de respondenten (40%) ervaart een rol van de politiek in de ontwikkeling van hun inkomsten. Deze rol is in 2022 kleiner dan in 2019 en ruim twee keer zo vaak negatief (28%) als positief (12%).

Ontwikkeling inkomen

Rol politiek

Vraag: Hoe heeft uw netto inkomen zich ontwikkeld in de afgelopen jaren? Basis: allen

Vraag: Heeft de politiek van de afgelopen jaren hier naar uw mening een rol in gespeeld? Basis: allen

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Nederland 2019*

- Onder de Nederlandse bevolking zien **werkenden** (83%) vaker (licht) positieve ontwikkelingen in hun netto inkomen dan gepensioneerden (38%).
- **55+’ers** (39%) zijn beduidend vaker (licht) negatief over de ontwikkeling van hun inkomen dan mensen jonger dan 35 jaar (11%) en 35-34 jarigen (17%).
- De politiek speelt volgens **jongeren** (23% <35 en 17% 35 t/m 54) vaker een positieve rol dan volgens 55+’ers (9%).
- Volgens **gepensioneerden** (63%) speelt de overheid vaker een negatieve rol dan volgens werkenden (26%).
- Hier hebben **middelbaar opgeleiden** (14%) vaker geen mening over dan hoog opgeleiden (8%).

n=1485

Nederland 2022*

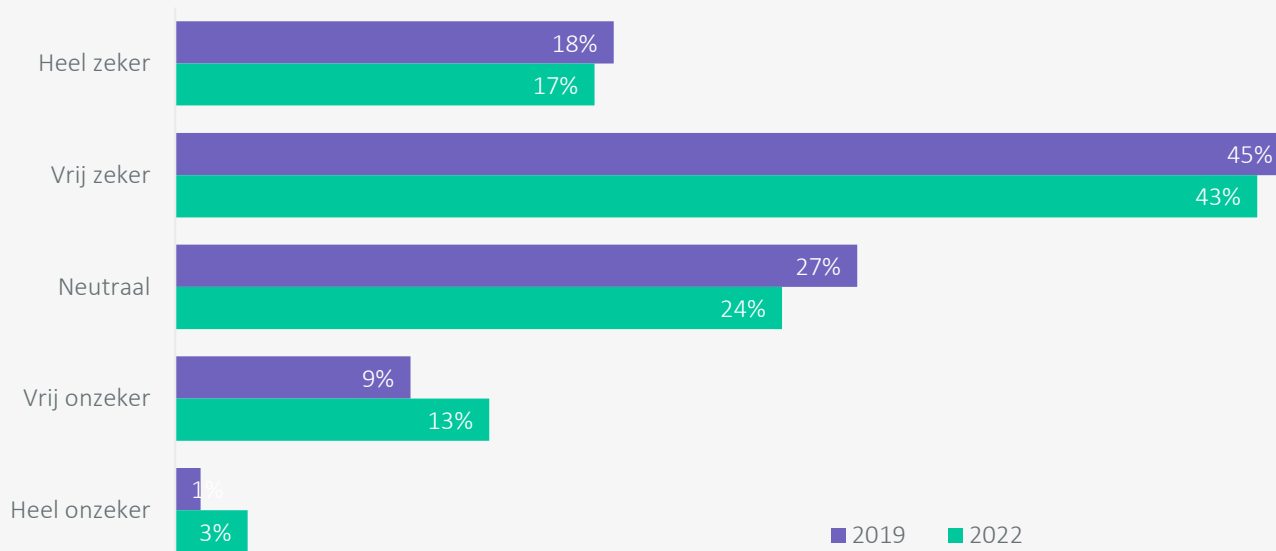
- Naarmate men **ouder** wordt (55+, 22%), is de ontwikkeling van het netto inkomen steeds vaker (licht) negatief. Jongeren (< 35 86% en 35-54 jaar 81%) geven juist vaker aan een positieve ontwikkeling te hebben ervaren in hun netto inkomen dan de 55-plussers (76%).
- **Respondenten met een vast contract** zijn vaker (licht) positief over hun inkomen dan diegenen met een flexibel contract (84% vs 66%). Dit geldt ook voor respondenten met een koopwoning vs. huurwoning (83% vs 76%) en voor samenwonend vs alleenstaand (82% vs 77%).
- **55-plussers** (31%) vinden vaker dat de politiek hier een negatieve rol in heeft gespeeld.
- Ook **mannen** (31%) vinden vaker dan vrouwen (25%) dat de politiek een negatieve rol heeft gespeeld.

n=1517

Circa 6 op de 10 Nederlanders* zijn vrij tot heel zeker over hun inkomen van komend jaar

- Zes op de tien de Nederlanders zijn vrij tot heel zeker over hun inkomsten komend jaar. Dit is niet significant anders dan in 2019. De groep die onzeker is, groeide van 10% naar 16%.
- Hoogopgeleiden zijn vaker (heel) zeker van hun inkomsten (66%) dan mensen met een middelbare opleiding (56%). Ook eigenaren van een koopwoning zijn zekerder (64%) dan bewoners van een huurhuis (52%).

Zekerheid inkomsten komend jaar

Vraag: Als u kijkt naar het komende jaar. Hoe zeker of onzeker bent u dan van uw inkomsten? Basis: allen

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Nederland 2019*

- Deelnemers die **gepensioneerd** zijn (26%), zijn vaker (heel) onzeker over hun inkomsten van volgend jaar dan werkenden (7%).
- Daarnaast zijn **ouderen** (55+'ers) (18%) ook beduidend vaker onzeker over hun inkomsten komend jaar dan mensen die jonger dan 35 zijn (4%).

n=1485

Nederland 2022*

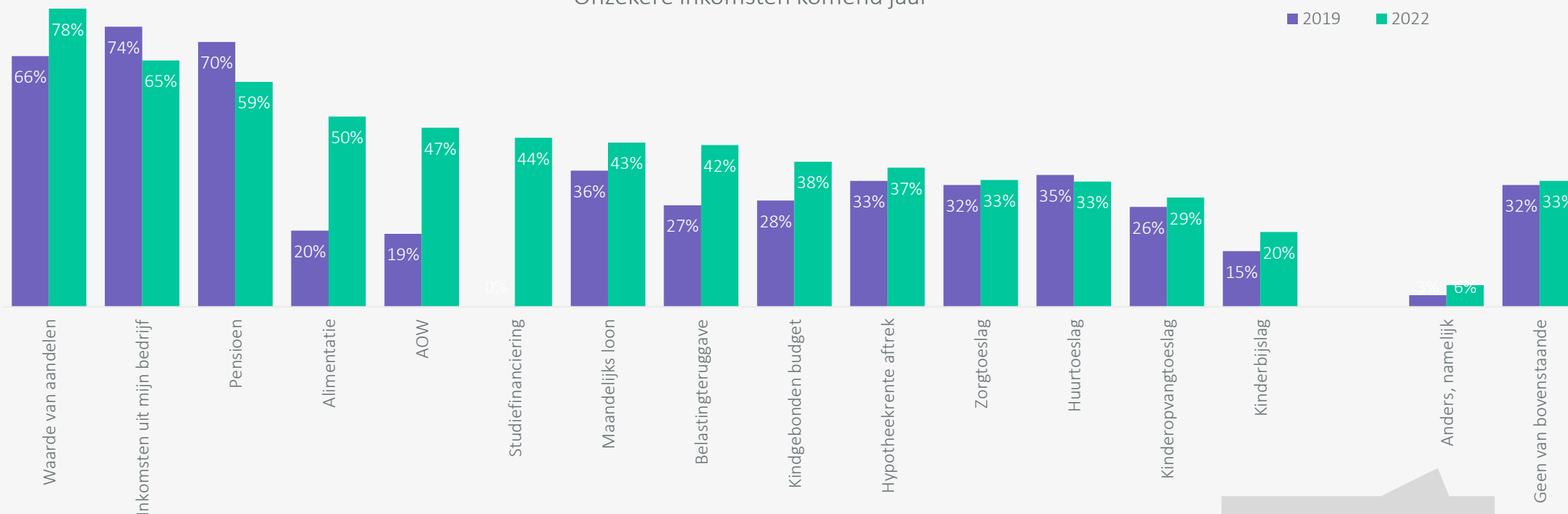
- Hoewel dit indicatief is, lijken **werkenden** (61%) vaker (heel) zeker over hun inkomen het komende jaar dan gepensioneerden (50%).
- **Hoog opgeleiden** (66%) geven vaker aan (heel) zeker te zijn over hun inkomsten dan middelbaar opgeleiden (56%).
- Verder zijn de volgende respondenten vaker (heel) zeker over hun inkomsten:
 - mannen vs vrouwen (64% vs 57%),
 - vast contract vs flexibel (63% vs 43%) en
 - koopwoning vs huurwoning (64% vs 52%).

n=1517

Waarde van aandelen, inkomsten uit bedrijf en pensioen worden het vaakst als onzeker ervaren

- Aan de respondenten die iets anders dan ‘heel zeker’ waren als het gaat om hun inkomsten voor komend jaar, vroegen we welke inkomsten voor hen onzeker zijn in het komende jaar. Zij kregen alleen die inkomsten te zien die op hen van toepassing zijn.
- De meest onzekere inkomsten zijn waarde van aandelen, inkomsten uit het bedrijf en pensioen. De grootste toename in onzekerheid zit in alimentatie en AOW maar hier gaat het om kleine groepen.

Onzekere inkomsten komend jaar

Anders, namelijk (o.a.):
WIA uitkering, inkomsten partner, bijbaan

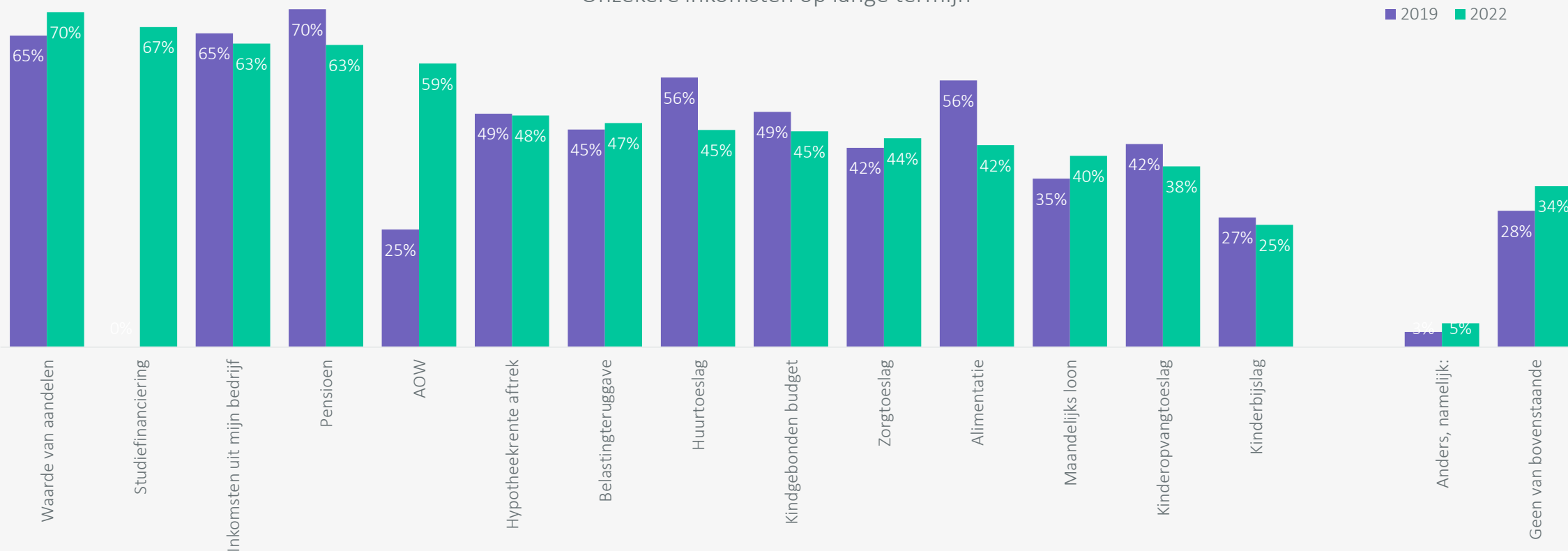
Vraag: Welke inkomsten die u nu ontvangt, zijn voor u onzeker in het komende jaar? Basis: is Heel of vrij onzeker, neutraal, vrij zeker van inkomsten komend jaar. Basis: alleen de inkomsten zijn getoond die men heeft aangegeven te ontvangen

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Waarde van aandelen, inkomsten uit bedrijf en pensioen ook op langere termijn de meest onzekere inkomsten

- De respondenten kregen alleen die inkomsten te zien die op hen van toepassing zijn.
- De meest onzekere inkomsten op lange termijn zijn waarde van aandelen, inkomsten uit het bedrijf en pensioen. Studiefinanciering staat hier ook bij, maar dit is gebaseerd op een klein aantal studenten.

Onzekere inkomsten op lange termijn

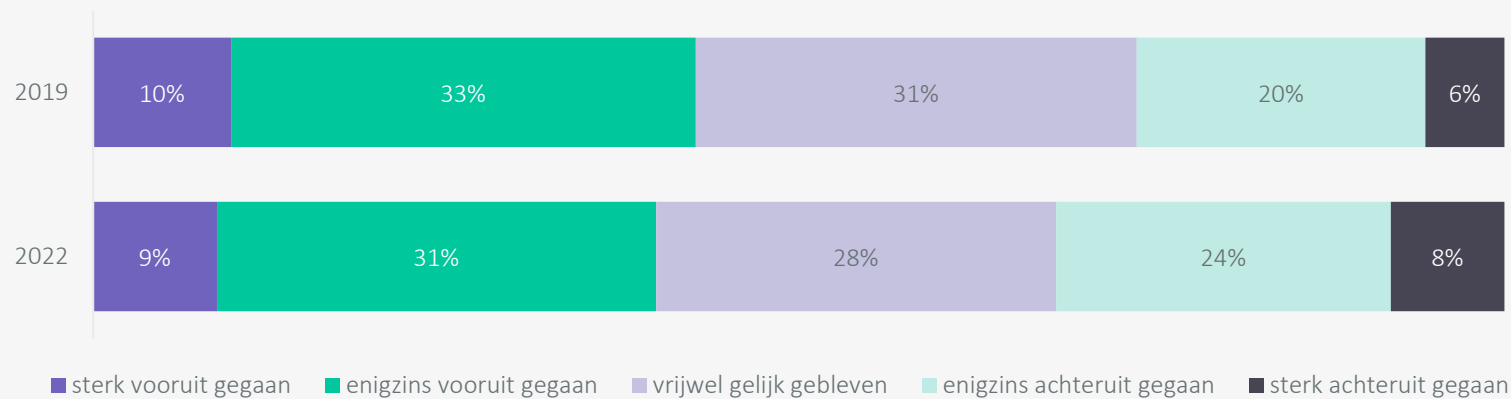
Vraag: Welke inkomsten zijn voor u onzeker op de langere termijn (denk aan de komende 5 jaar)? Basis: iedereen die niet heel zeker is over een inkomstenbron. Alleen de inkomsten zijn getoond die men heeft aangegeven te ontvangen.

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Groep waarvoor bestedingsruimte groeit is nog groter dan waarvoor hij daalt maar verschil is minder uitgesproken dan in 2019

- Zowel in 2019 als in 2022 zien we dat de bestedingsruimte zich afgelopen jaren positief heeft ontwikkeld. Wel is die verbetering in 2022 wat kleiner dan in 2019.
- Hoe jonger de respondenten zijn hoe vaker zij aangeven sterk vooruit te zijn gegaan. Ook voor hoger opgeleiden heeft de bestedingsruimte vaker een positieve ontwikkeling doorgemaakt.

Ontwikkeling bestedingsruimte

Vraag: Hoe heeft uw bestedingsruimte zich afgelopen jaren ontwikkeld? Basis: allen

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Nederland 2019*

- De bestedingsruimte is bij jongeren (57% t/m 35 jaar en 46% 35 t/m 54 jaar) vaker (sterk) vooruit gegaan dan bij 55+'ers (27%).
- Hoog opgeleiden (49%) geven vaker aan dat hun bestedingsruimte (sterk) vooruit is gegaan dan middelbaar opgeleiden (38%).
- Werkenden (48%) geven beduiden vaker aan dat hun bestedingsruimte de afgelopen jaren (sterk) vooruit is gegaan dan gepensioneerden (16%).

n=1485

Nederland 2022*

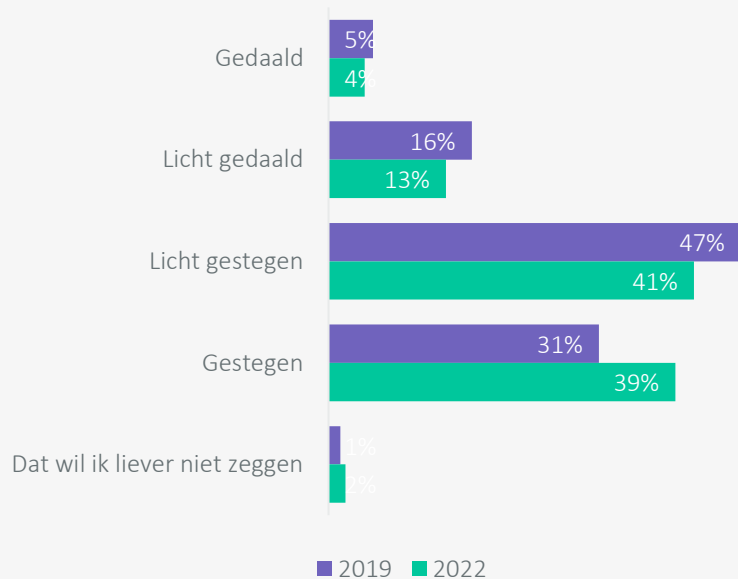
- Hoog opgeleiden (46%) geven vaker aan dat hun bestedingsruimte (sterk) vooruit is gegaan dan middelbaar opgeleiden (35%).
- Jongeren tot 35 jaar (50%) geven vaker aan dat hun bestedingsruimte de afgelopen jaren (sterk) vooruit is gegaan dan 55-plussers (29%).
- Respondenten met een vast contract geven vaker aan (sterk) vooruit te zijn gegaan dan degenen met een flexibel contract (41% vs 31%).
- Mannen geven vaker aan (sterk) vooruit te zijn gegaan dan vrouwen (44% vs 35%).

n=1517

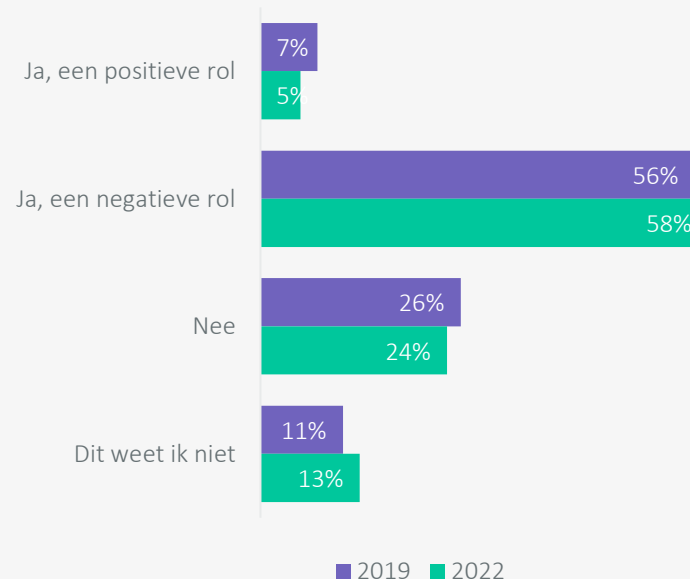
Noodzakelijke uitgaven zijn de afgelopen jaren voor circa 8 op de 10 Nederlanders* gestegen

- In 2022 zijn de noodzakelijke uitgaven voor meer Nederlanders* gestegen dan in 2019. Toen gaven meer respondenten aan dat de uitgaven licht gestegen waren.
- De politiek heeft volgens ruim de helft van de respondenten (58%) een negatieve rol in gespeeld in de ontwikkeling van hun noodzakelijke uitgaven, net als in 2019 (56%). Vooral respondenten met een middelbare opleiding zien een negatieve rol van de politiek.

Ontwikkeling noodzakelijke uitgaven

Rol politiek in ontwikkeling uitgaven

Nederland 2019*

- De noodzakelijke uitgaven zijn voor **gepensioneerden** (8%) vaker gedaald dan voor **werkenden** (4%).
- De politiek heeft vaker een negatieve rol gespeeld in de ontwikkelingen in noodzakelijke uitgaven voor **35 t/m 54 jarigen** (55%) en **55+'ers** (67%) dan voor jonger dan 35 jarigen (44%).
- **Gepensioneerden** (71%) vinden vaker dat de politiek een negatieve rol heeft gespeeld dan **werkenden** (53%).
- **Werkenden** (12%) vinden vaker dat de politiek hier geen rol in heeft gespeeld dan **gepensioneerden** (4%).

n=1485

Nederland 2022*

- **55+'ers** (21%) zien vaker een daling in hun noodzakelijke uitgaven dan jongeren tot 35 jaar (15%).
- Volgens **middelbaar opgeleiden** (61%) speelt de politiek hier vaker een negatieve rol in dan **hoog opgeleiden** (53%).

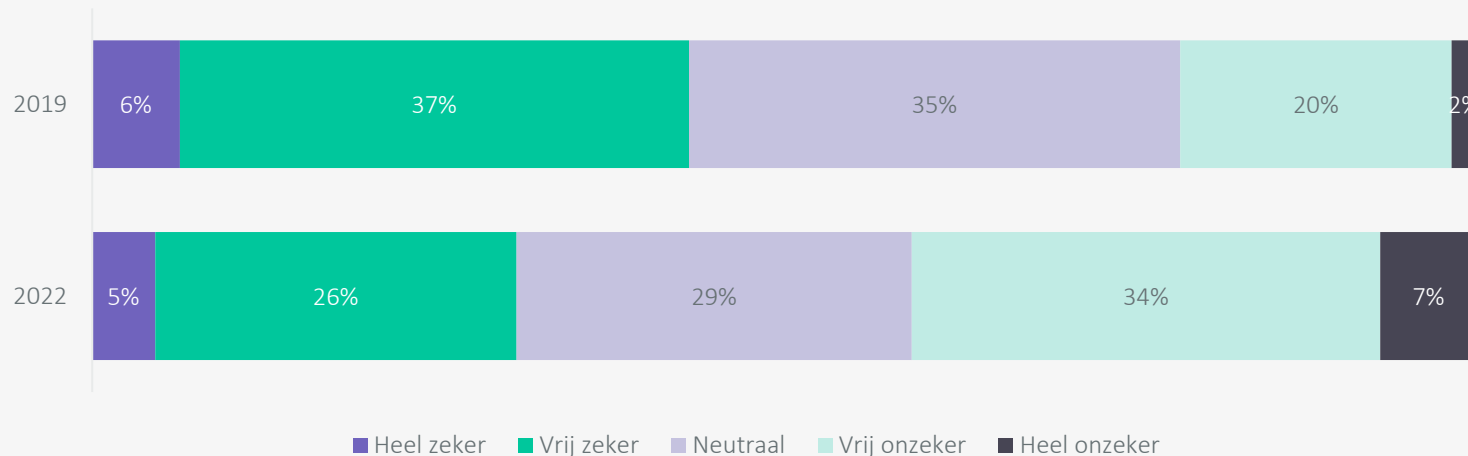
n=1517

Vraag: Hoe hebben uw noodzakelijke uitgaven zich ontwikkeld in de afgelopen jaren? Basis: allen
 Vraag: Heeft de politiek van de afgelopen jaren hier naar uw mening een rol in gespeeld? Basis: allen
 * In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

In tegenstelling tot 2019 zijn meer Nederlanders* onzeker dan zeker over de hoogte van hun uitgaven komend jaar.

- In 2022 is de zekerheid over de hoogte van de noodzakelijke uitgaven gedaald ten opzichte van 2019: nu is circa 4 op de 10 respondenten vrij tot heel onzeker over de hoogte van de noodzakelijke uitgaven voor het komende jaar, een verdubbeling ten opzichte van 2019.
- Mannen zijn vaker zeker over de noodzakelijke uitgaven dan vrouwen.

Zekerheid hoogte noodzakelijke uitgaven

Nederland 2019*

- Hoog opgeleiden (48%) zijn vaker (heel) zeker dan middelbaar opgeleiden (40%).
- Gepensioneerden (34%) geven vaker aan (heel) onzeker te zijn over de hoogte van hun noodzakelijke uitgaven dan werkenden (19%).
- 55+ers (27%) zijn vaker (heel) onzeker over hun noodzakelijke uitgaven dan mensen jonger dan 35 jaar (17%) en 35 t/m 54 jarigen (20%).

n=1485

Nederland 2022*

- Hoog opgeleiden (34%) zijn vaker (heel) zeker over hun noodzakelijke uitgaven dan middelbaar (28%) opgeleiden.
- 55+ers (44%) zijn vaker (heel) onzeker dan jongeren tot 35 jaar (36%).
- Samenwonenden (34%) zijn vaker (heel) zeker dan alleenwonenden (24%).
- Mannen (35%) zijn vaker (heel) zeker dan vrouwen (26%).

n=1517

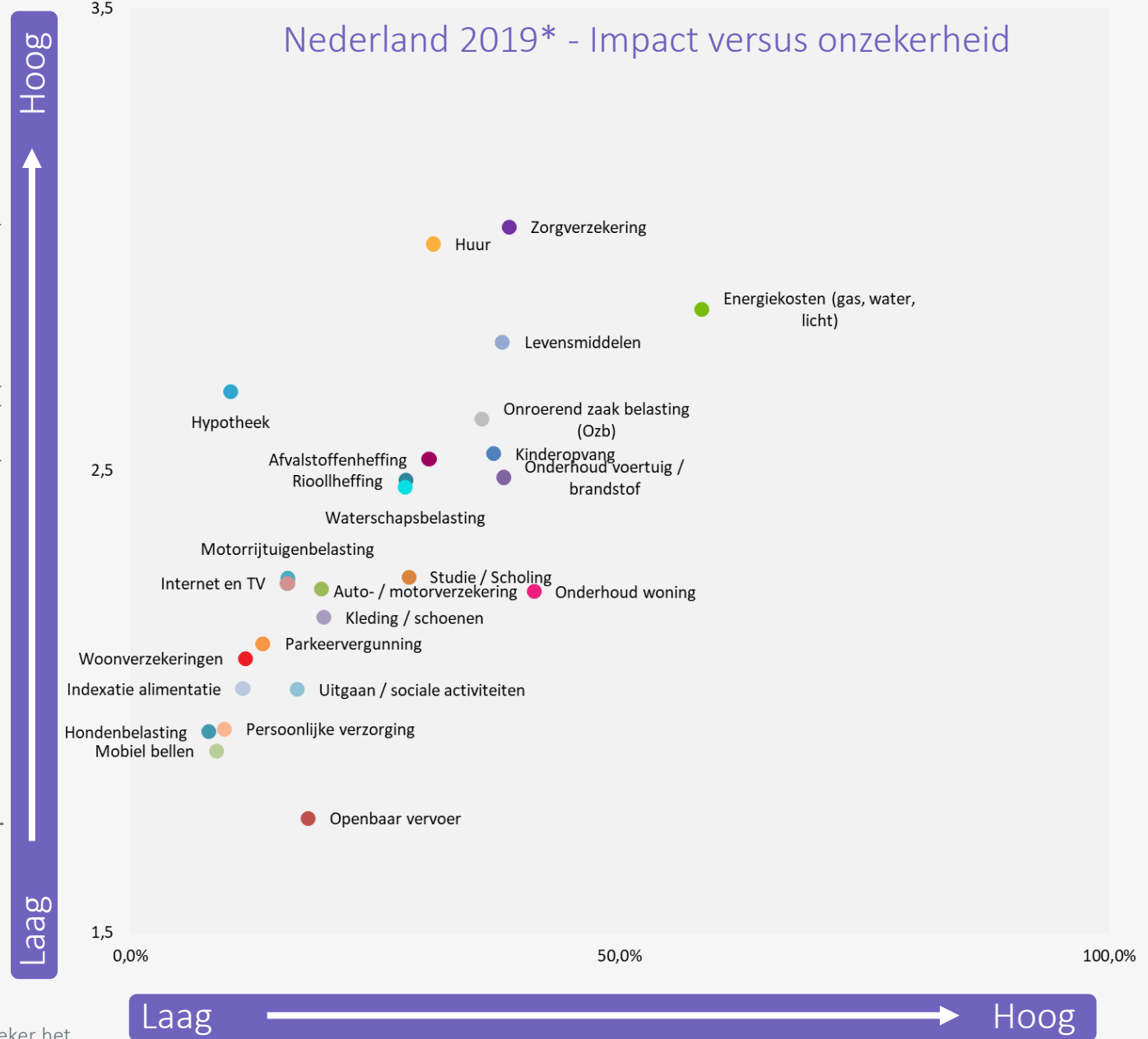
Vraag: Als u kijkt naar het komende jaar. Hoe zeker of onzeker bent u dan over de hoogte van uw noodzakelijke uitgaven?

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Energiekosten het vaakst onzeker in 2019

- In het onderzoek is gevraagd in welke mate noodzakelijke uitgaven van respondenten invloed hebben op hun bestedingsruimte. Uit de 24 voorgelegde uitgaveposten komt voor Nederlanders* in 2019 de volgende top 5 impactvolle uitgaven naar voren:
 - Zorgverzekering
 - Huur
 - Energiekosten
 - Levensmiddelen
 - Hypotheek
- Vervolgens stelden we respondenten de vraag welke noodzakelijke uitgaven voor hen onvoorspelbaar en daarmee onzeker zijn het komende jaar. De respondenten kregen alleen de uitgaven voorgelegd die op hen van toepassing zijn. De top 5 uitgaven die het vaakst onzeker zijn, ziet er als volgt uit:
 - Energiekosten
 - Onderhoud woning
 - Zorgverzekering
 - Onderhoud voertuigen / brandstof
 - Levensmiddelen
- In het diagram hiernaast zijn de uitgaven geplot naar de mate van impact en onzekerheid. Hieruit komt duidelijk naar voren dat de energiekosten voor Nederlanders* een grote impact heeft op de bestedingsruimte en voor veel Nederlanders* onzeker is.

Impact – Gemiddelde mate van impact (op schaal 1 tot 4)

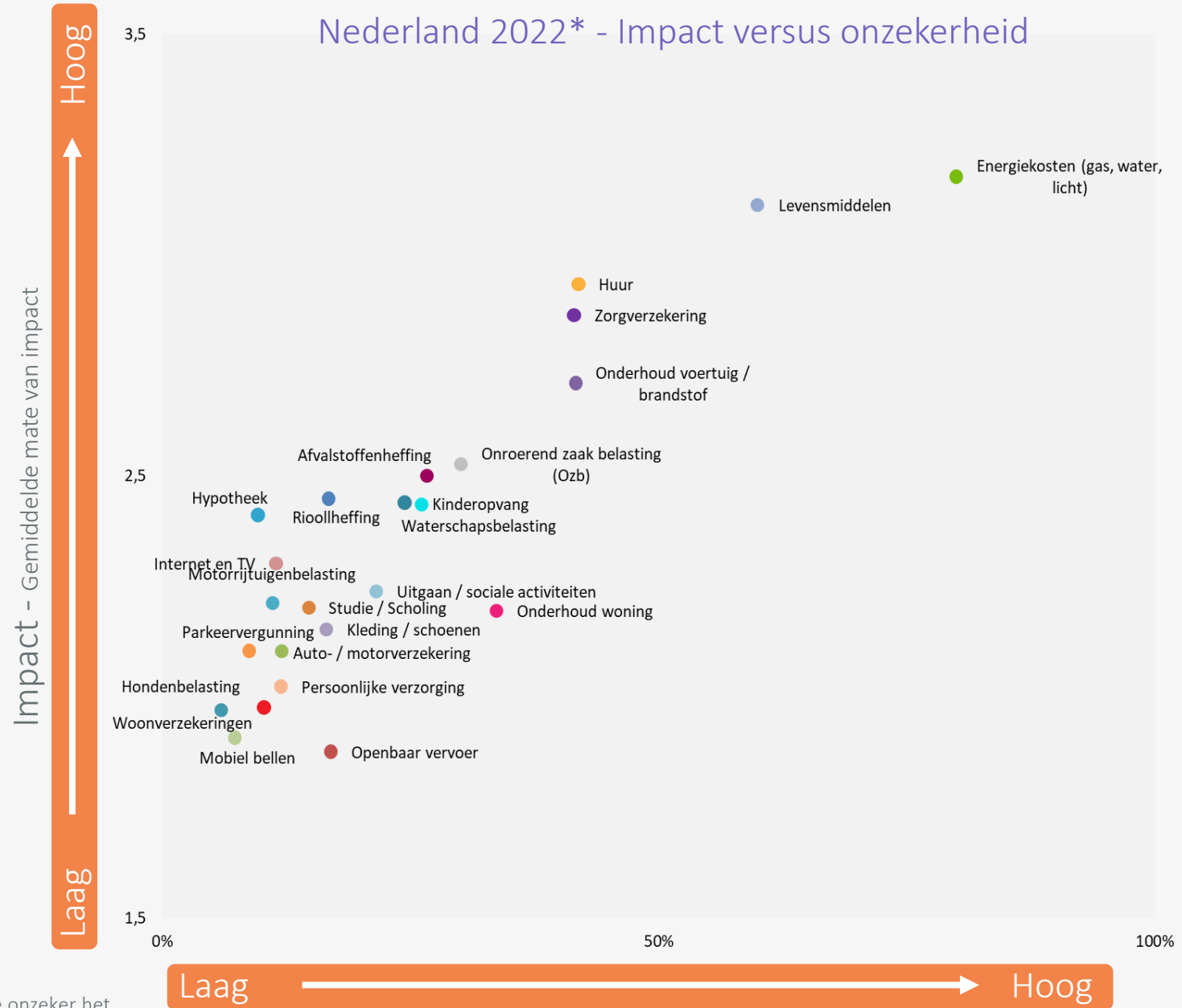
Vraag: Welke impact hebben de volgende uitgaven op uw financiën?

Vraag: De hoogte van welke noodzakelijke uitgaven zijn voor u onvoorspelbaar en daarmee onzeker het komende jaar?

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Energiekosten en nu ook levensmiddelen grootste aandachtspunten

- Op de vorige slide zijn de impact en onzekerheid voor de voorgelegde uitgaveposten geplot voor de Nederlanders* in 2019. Op deze slide zien we deze analyse voor de Nederlanders* in 2022. De 4 meest impactvolle uitgaven zijn hetzelfde maar de volgorde is anders. In 2022 komt de volgende top 5 impactvolle uitgaven naar voren:
 1. Energiekosten
 2. Levensmiddelen
 3. Huur
 4. Zorgverzekering
 5. Onderhoud voertuig / brandstof
- Zowel in 2019 als in 2022 zijn energiekosten het vaakst onzeker; levensmiddelen en huur zijn gestegen. De top 5 noodzakelijke uitgaven die het vaakst onzeker zijn, ziet er in 2022 als volgt uit:
 1. Energiekosten
 2. Levensmiddelen
 3. Huur
 4. Onderhoud voertuig / brandstof
 5. Zorgverzekering
- De onzekerheid en impact van de kosten voor energie en levensmiddelen zijn beide duidelijk gestegen sinds 2019. De groep tot 35 jaar is minder onzeker over deze uitgaven dan de oudere groepen.

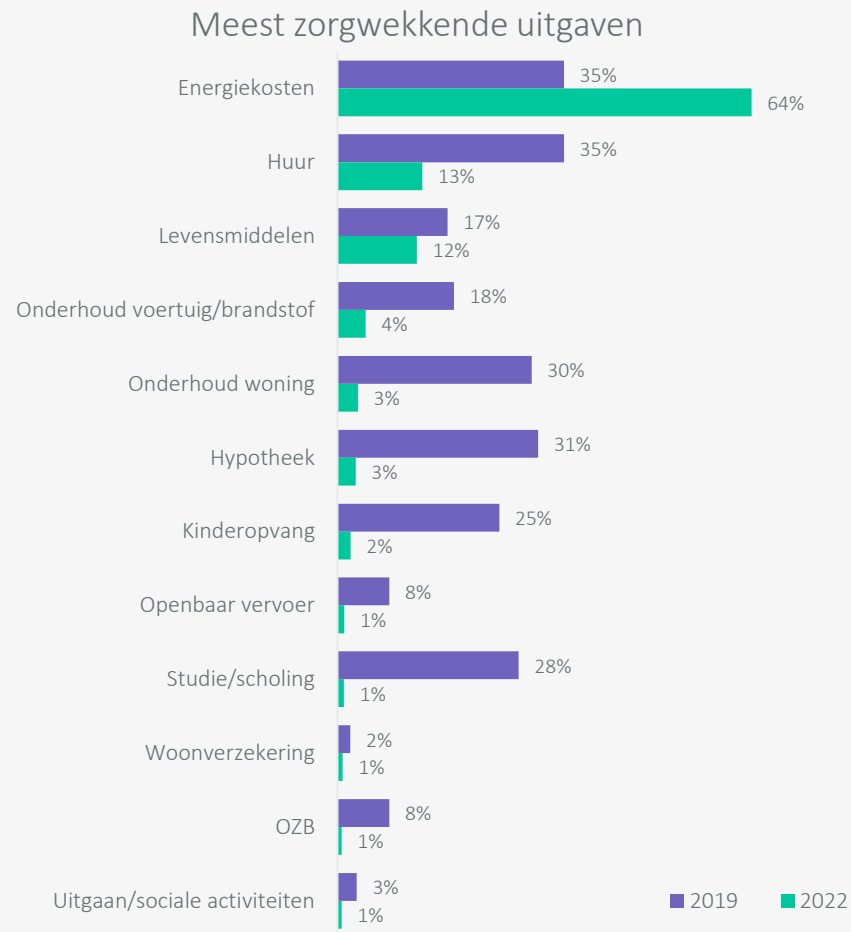
Vraag: Welke impact hebben de volgende uitgaven op uw financiën?

Vraag: De hoogte van welke noodzakelijke uitgaven zijn voor u onvoorspelbaar en daarmee onzeker het komende jaar?

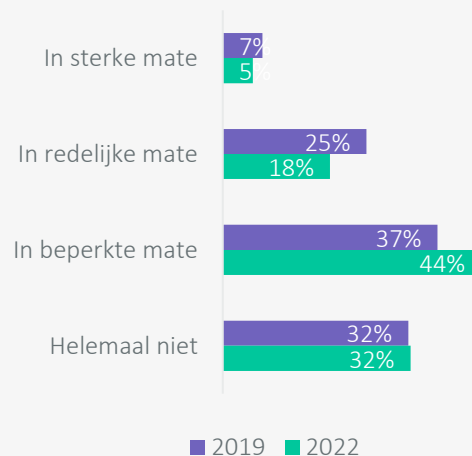
* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Energiekosten met afstand meest zorgwekkend; gevoel van invloed op zorgwekkende kosten is gedaald

- Het gevoel van invloed op onzekere kosten is gedaald

Invloed op deze kosten

Nederland 2019*

- Gepensioneerden (80%) maken zich vaker zorgen over de huur dan werkenden (60%).
- 35 t/m 54 jarigen (70%) maken zich vaker zorgen over energiekosten dan 55+'ers (59%).
- Hypotheek is voor 55+'ers (89%) vaker zorgwekkend dan voor mensen jonger dan 35 jaar (48%).
- Jonger dan 35 jarigen (77%) en 55+'ers (77%) maken zich vaker zorgen over kosten voor onderhoud van hun woning dan 35 t/m 54 jarigen (60%).

n=1485

Nederland 2022*

- Naarmate men ouder wordt, maakt men zich vaker zorgen over energiekosten.
- Jongeren maken zich juist meer zorgen over de huur.
- Vrouwen maken zich vaker dan mannen zorgen over de kosten voor levensmiddelen.
- 55+ers vinden vaker (37%) dat zij helemaal geen invloed hebben op deze kosten dan degenen van 35 jaar en jonger (-35 jaar 25%, 35-54 jaar 33%).

n=1517

Vraag: Welke uitgave, die door u als onzeker is genoemd, baart u de meeste zorgen? Basis: allen

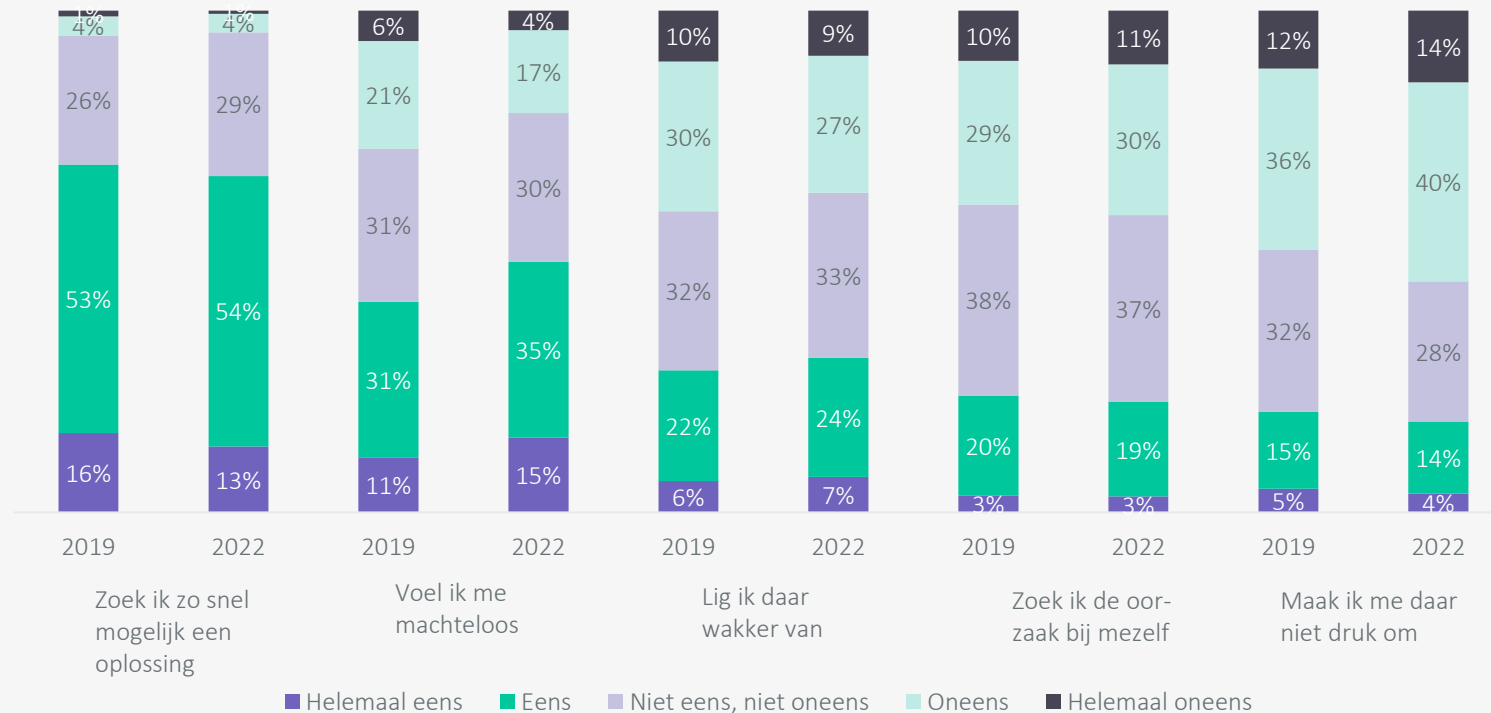
Vraag: In hoeverre heeft u het gevoel dat u zelf invloed heeft op deze kosten? Basis: allen

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

5 op de 10 Nederlanders* voelen zich machteloos als ze onzeker zijn over de hoogte van hun noodzakelijke uitgaven

- Aan de respondenten zijn enkele stellingen voorgelegd rondom hun gedrag bij onzekerheid over de hoogte van noodzakelijke uitgaven. De meerderheid zoekt meteen een oplossing. Dit jaar voelen 5 op de 10 zich machteloos, wat meer is dan in 2019. Verder liggen 3 van de 10 Nederlanders er wakker van, wat ongeveer gelijk is aan 2019.

Als ik onzeker ben over de hoogte van mijn noodzakelijke uitgaven...

Vraag: In hoeverre bent u het eens of oneens met deze uitspraken? Als ik onzeker ben over de hoogte van mijn noodzakelijke uitgaven...? Basis: allen

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Nederland 2019*

- Werkenden** (72% (helemaal) eens) geven vaker aan zo snel mogelijk op zoek te gaan naar een oplossing dan gepensioneerden (57%).
- Gepensioneerden** (51%) voelen zich vaker machteloos dan werkenden (40%).
- Middelbaar opgeleiden** (31%) liggen er vaker wakker van dan hoog opgeleiden (24%).
- Werkenden** (26%) zoeken vaker de oorzaak bij zichzelf van gepensioneerden (11%).
- Hoog opgeleiden** (6%) maken zich hier vaker niet zo druk om dan middelbaar opgeleiden (4%).

n=1485

Nederland 2022*

- Jongeren** (38%) en **vrouwen** (36%) liggen vaker wakker van onzekerheid over hoogte van noodzakelijke uitgaven dan ouderen (55+ 26%) en mannen (26%).
- Bij onzekerheid over de hoogte van noodzakelijke uitgaven zoeken **jongeren** (33%) vaker de oorzaak bij zichzelf dan ouderen (55+ 13%).
- Bij onzekerheid over de hoogte van noodzakelijke uitgaven voelen **vrouwen** (54%) zich vaker machteloos dan mannen (46%) en maken zij zich minder druk (21%) dan vrouwen (15%). Vrouwen zoeken vaker zo snel mogelijk naar een oplossing dan mannen (72% vs 62%).
- Degenen met een **huurwoning** voelen zich vaker machteloos dan degenen met een **koopwoning** (58% vs 47%).

n=1517

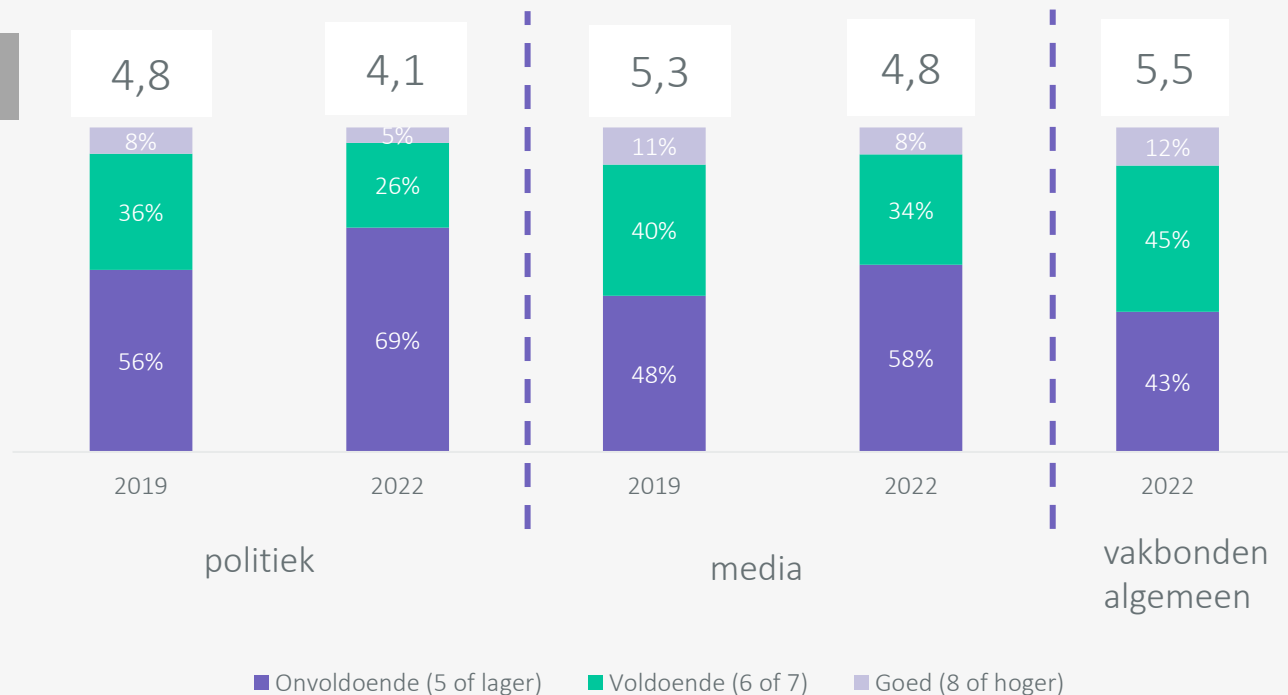
Vertrouwen van Nederlanders* in de politiek en de media is gedaald

Slechts 1 op de 3 (31%) heeft vertrouwen in de politiek. Dat was in 2019 nog 44%.

Het vertrouwen in de vakbonden in het algemeen is iets hoger dan in politiek en media, namelijk 45%.

Vertrouwen in de media en politiek en vakbonden algemeen

Gemiddelden

Vraag: In hoeverre heeft u vertrouwen in de politiek? Basis: allen

Vraag: In hoeverre heeft u vertrouwen in de media? Basis: allen

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Nederland 2019*

- **Gepensioneerden** (4,3) hebben minder vertrouwen in de politiek dan werkkenden (4,9).
- **Hoog opgeleiden** (5,2) hebben meer vertrouwen in de politiek dan middelbaar opgeleiden (4,6).
- **Mensen t/m 54 jaar** (5,0) hebben meer vertrouwen in de politiek dan 55+'ers (4,4).

- **Hoog opgeleiden** (5,5) geven de media een lager cijfer dan middelbaar opgeleiden (5,3).

n=1485

Nederland 2022*

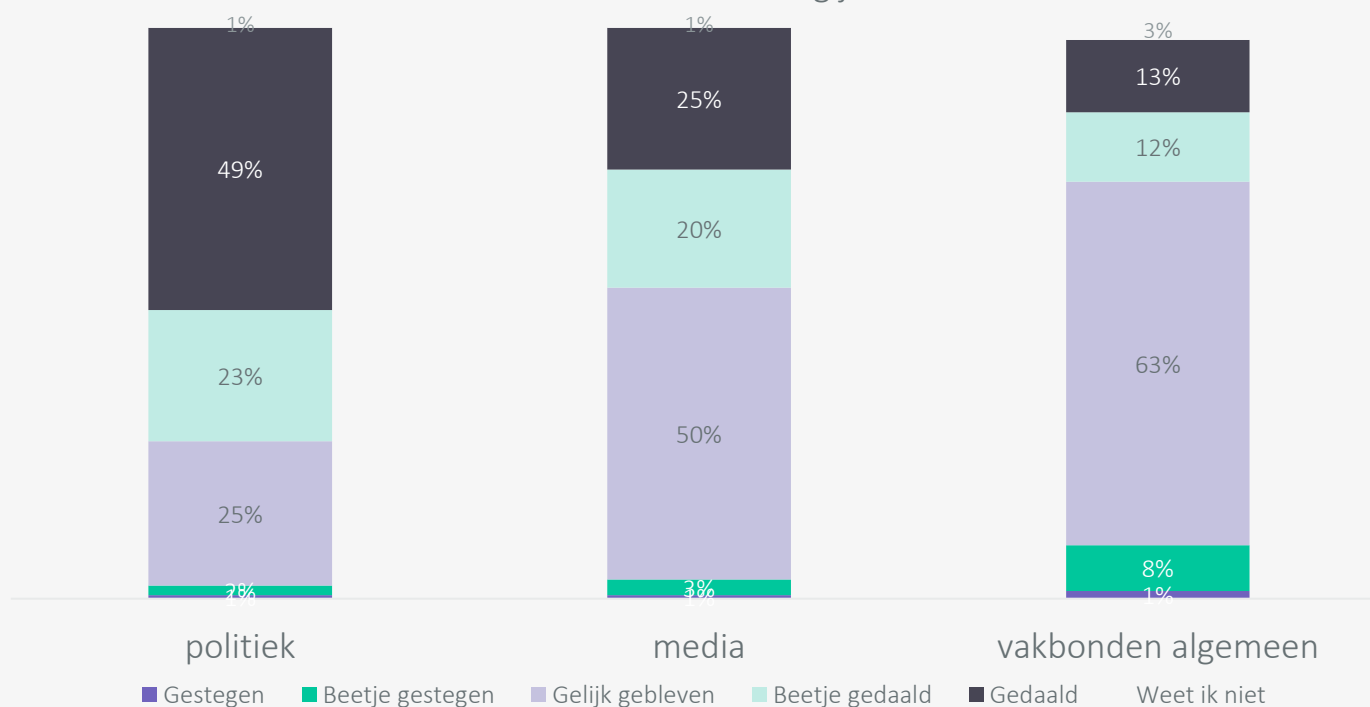
- **Hoog opgeleiden** hebben meer vertrouwen in de politiek, de media en de vakbonden in het algemeen dan middelbaar opgeleiden (ze geven minder vaak een onvoldoende).
- Degenen met een **flexibel contract** geven aan de politiek, de media en de vakbonden in het algemeen vaker een onvoldoende.

n=1517

Vooral het vertrouwen in de politiek is in het afgelopen jaar gedaald

- Bijna drie op de vier Nederlanders* (72%) geeft aan dat het vertrouwen in de politiek het afgelopen jaar gedaald. Bij de helft (49%) is dit vertrouwen sterk gedaald.
- Het vertrouwen in de vakbonden in het algemeen is bij 63% gelijk gebleven. De groep waarbij dit vertrouwen is gedaald (25%) is groter dan de groep waarbij het is gestegen (9%).

Vertrouwen t.o.v. vorig jaar:

Nederland 2022*

- Het vertrouwen in de politiek is het afgelopen jaar volgens 72% een beetje gedaald of gedaald.
- Het vertrouwen in de media is het afgelopen jaar volgens 45% een beetje gedaald of gedaald.
- Het vertrouwen in de vakbonden in het algemeen is het afgelopen jaar volgens 25% een beetje)gedaald of gedaald.
- Een stijging in het vertrouwen in vakbonden is vooral bij jongeren te zien (-35 jaar 13%, 35-54 jaar 9%, 55+ 6% gestegen t.o.v. vorig jaar).

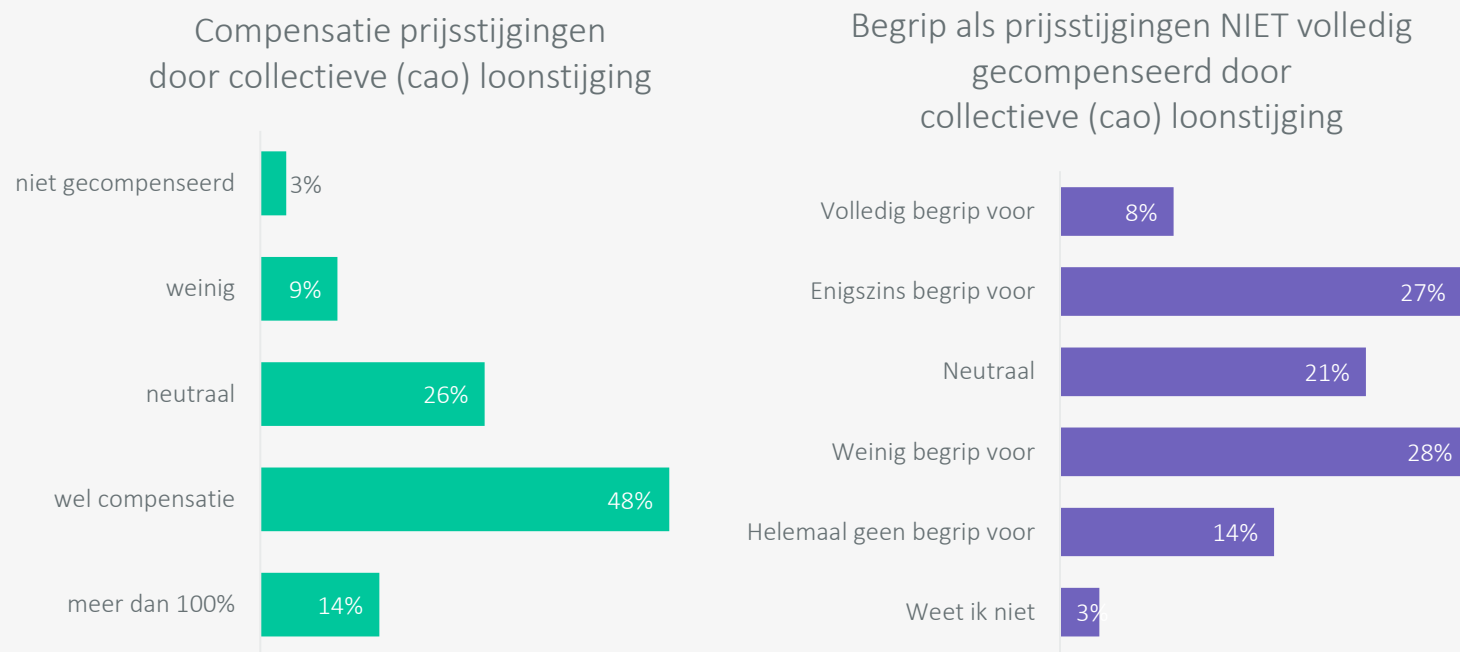
Vraag: Dit vertrouwen is t.o.v. vorig jaar.....? Basis: allen

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

n=1517

De meerderheid vindt dat de prijsstijgingen door middel van collectieve loonstijging gecompenseerd moeten worden

Een op drie (35%) heeft begrip ervoor als de huidige hoge prijsstijgingen niet volledig door collectieve loonstijging worden gecompenseerd. Een grotere groep (42%) heeft daar geen begrip voor.

Vraag: Kunt u door middel van het schuifje aangeven in hoeverre volgens u in het algemeen prijsstijgingen gecompenseerd moeten worden door collectieve (cao) loonstijging? Basis: allen

Vraag: In hoeverre heeft u er begrip voor dat de huidige hoge prijsstijgingen NIET volledig door collectieve (cao) loonstijgingen gecompenseerd worden? Basis: allen

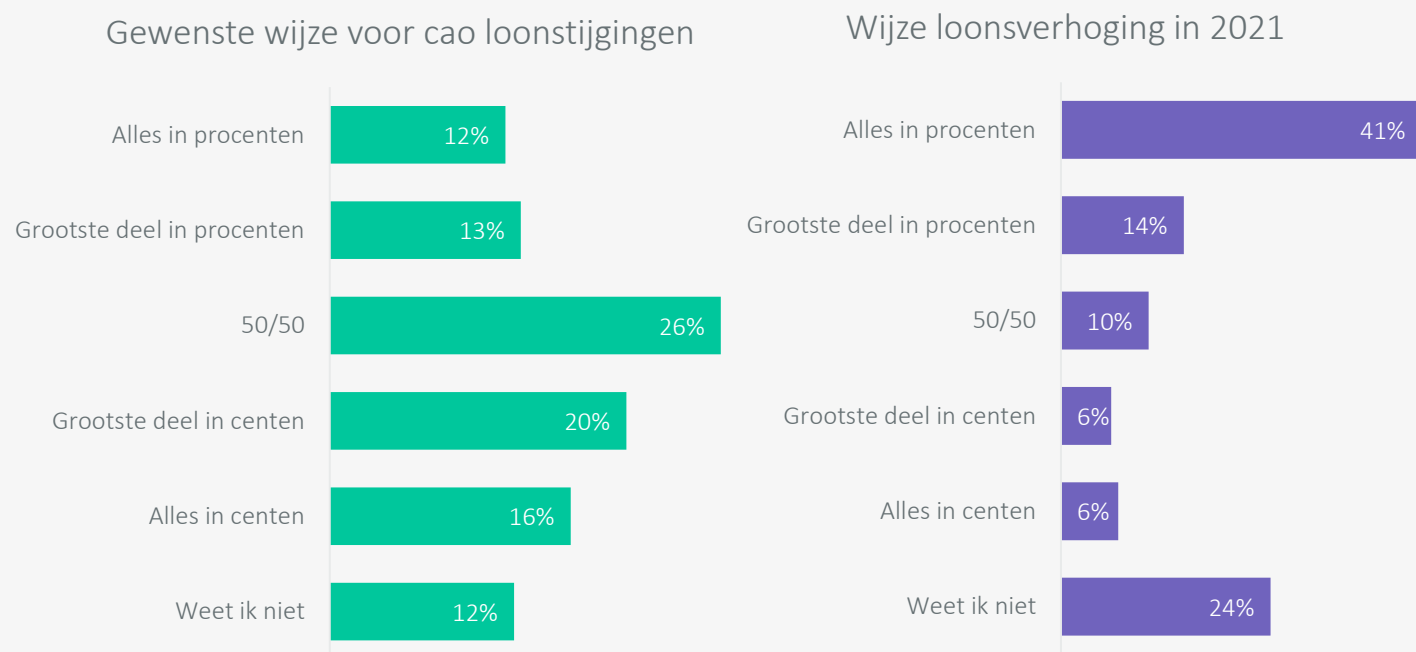
* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Nederland 2022*

- Middelbaar opgeleiden vinden vaker dat prijsstijgingen meer dan 100% gecompenseerd dienen te worden dan hoog opgeleiden (17% vs 10%).
- Respondenten met een huurwoning vinden vaker dat prijsstijgingen meer dan 100% gecompenseerd dienen te worden dan degenen met een koopwoning (18% vs 12%).
- Hoog opgeleiden hebben vaker begrip voor niet volledige compensatie dan middelbaar opgeleiden (44% vs 28%).
- Jongeren tot 35 jaar hebben minder vaak begrip voor niet volledige compensatie dan degenen van 35 jaar en ouder (29% vs 37%).

Het grootste deel heeft loonsverhoging ontvangen in procenten, terwijl veel respondenten minimaal een deel graag in centen zou zien.

Een op zes wil graag alle loonsverhoging in centen krijgen.

Nederland 2022*

- Hoog opgeleiden willen relatief vaker loonsverhogingen in procenten terwijl middelbaar opgeleiden relatief vaker loonsverhogingen in centen willen.

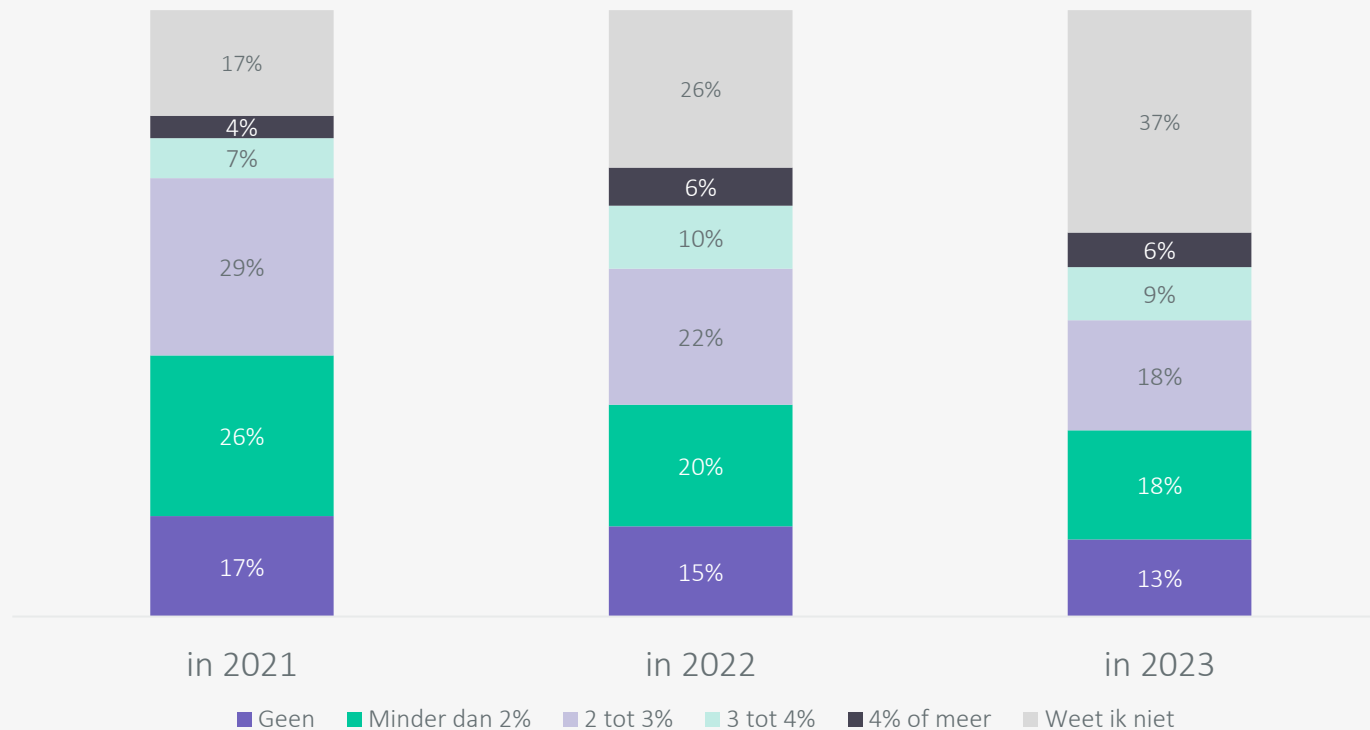
Vraag: Cao loonsverhogingen kunnen plaatsvinden in procenten maar ook in centen (nominaal/vast bedrag). Daarmee krijgen de lager betaalden procentueel een hogere loonsverhoging dan de hoger betaalden. Met welke van onderstaande opties bent u het eens? Basis: allen
 Vraag: Heeft u een deel van de collectieve loonsverhoging in 2021 in een vaste nominale verhoging (centen) gekregen? Basis: allen die loon ontvangen en in 2021 loonsverhoging hebben ontvangen.

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

n=1517

Respondenten verwachten dat de collectieve loonsverhoging in de komende jaren iets hoger zal zijn

% collectieve loonsverhoging

Nederland 2022*

- Jongeren tot 35 jaar hebben vaker hoger percentage loonsverhoging ontvangen dan de oudere groepen.
- Mannen geven vaker aan hogere percentages collectieve loonsverhoging te hebben of gaan ontvangen in 2022 dan vrouwen.
- Ook voor 2023 zijn de verwachtingen hieromtrent bij mannen duidelijk hoger dan bij vrouwen.

Vraag: Deze vraag gaat over collectieve loonsverhoging. Hoeveel % collectieve loonsverhoging heeft u vorig jaar (2021) ontvangen? Hoeveel % collectieve loonsverhoging gaat u dit jaar (2022) ontvangen of verwacht u dit jaar (2022) te ontvangen? Hoeveel % collectieve loonsverhoging denkt u volgend jaar (2023) te ontvangen? Basis: allen die loon ontvangen

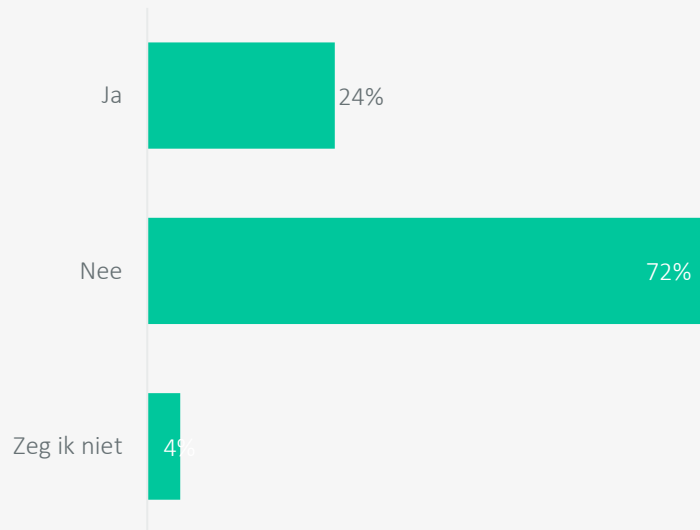
* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

n=1517

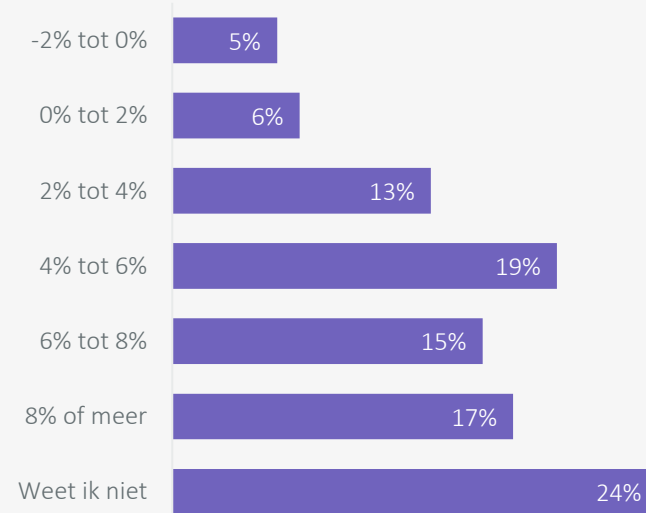
De verwachte inflatie voor 2023 is gemiddeld 5%

Een kwart (24%) heeft naast de collectieve loonsverhoging ook een individuele verhoging gekregen als gevolg van doorgroei of promotie.

Naast collectieve loonsverhoging ook individuele verhoging?

Verwachtingen t.a.v. inflatieontwikkeling in 2023

Vraag: Heeft u het sinds januari 2021 naast de collectieve loonsverhoging ook nog een individuele verhoging gekregen als gevolg van een doorgroei in het salarisgebouw of promotie? Basis: allen

Vraag: Wat zijn uw verwachtingen t.a.v. de inflatieontwikkeling in 2023? Basis: allen

Nederland 2022*

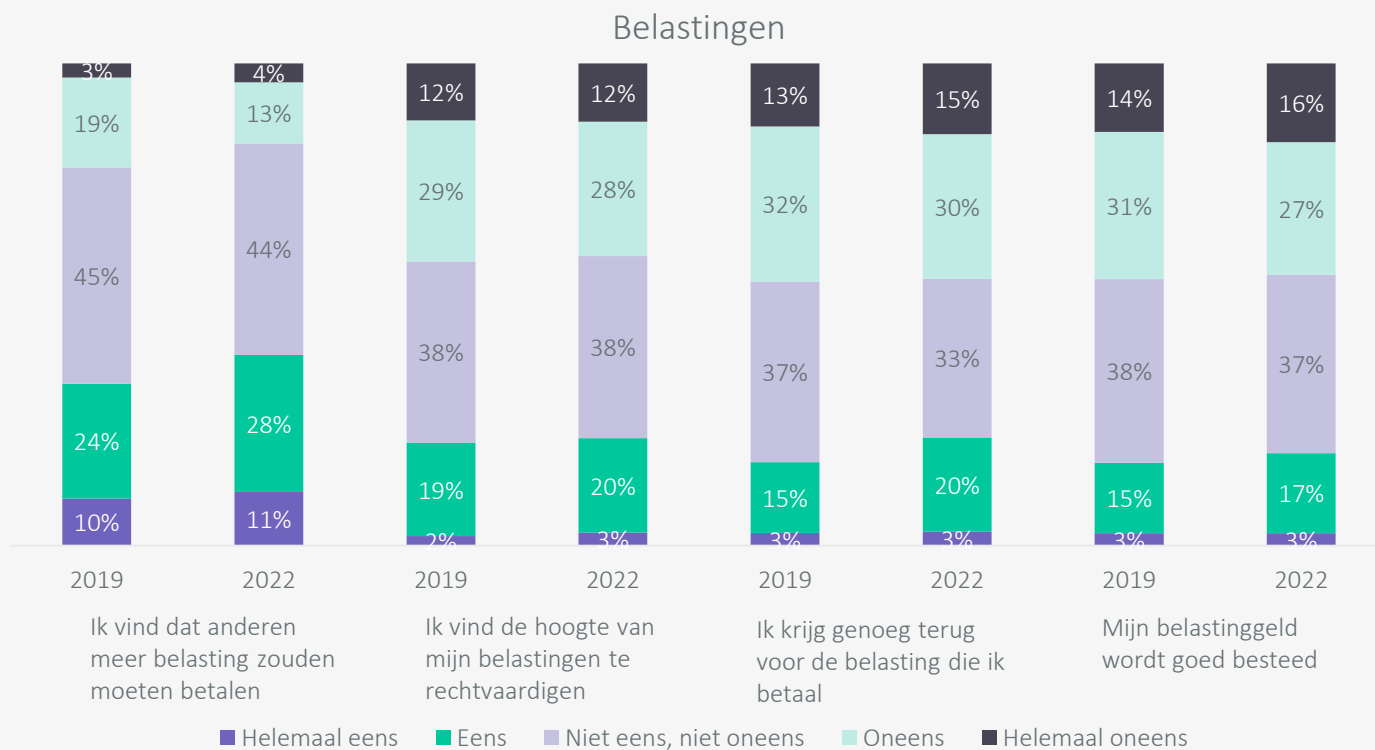
- Hoger opgeleiden hebben vaker ook een individuele loonstijging ontvangen dan medium opgeleiden (30% vs 20%).
- Degenen met een vast contract hebben vaker ook een individuele loonstijging ontvangen dan degenen met een flexibel contract (28% vs 18%).
- Jongeren tot 35 jaar hebben vaker ook een individuele loonstijging ontvangen dan ouderen (-35 jaar 36%, 35-54 jaar 26%, 55+ 12%).
- Naarmate de respondent ouder wordt verwacht deze een hogere inflatieontwikkeling in 2023. Hoger opgeleiden en mannen verwachten ook een hoger percentage in 2023.

n=1517

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Een op vijf vindt dat belastinggeld goed wordt besteed

Bijna de helft van de Nederlanders* in zowel 2019 als 2022 vindt dat zij niet genoeg terug krijgen voor de belasting die zij betalen (45%).

Vraag: In hoeverre bent u het eens of oneens met deze uitspraken? Basis: allen

* In dit onderzoek zijn middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders betrokken

Nederland 2019*

- **Middelbaar opgeleiden** (36%) vinden vaker dan hoog opgeleiden (30%) (helemaal) dat **anderen meer** belasting zouden moeten betalen.
- **Hoog opgeleiden** (29%) vinden vaker (helemaal) hun hoogte van de belastingen te **rechtvaardigen** dan middelbaar opgeleiden (16%).
- **Werkenden** (18%) vinden vaker dat zij genoeg **terugkrijgen** voor de belasting die ze betalen dan gepensioneerden (12%).
- **Werkenden** (19%) vinden vaker dat hun belasting goed wordt **besteed** dan gepensioneerden (8%).

n=1485

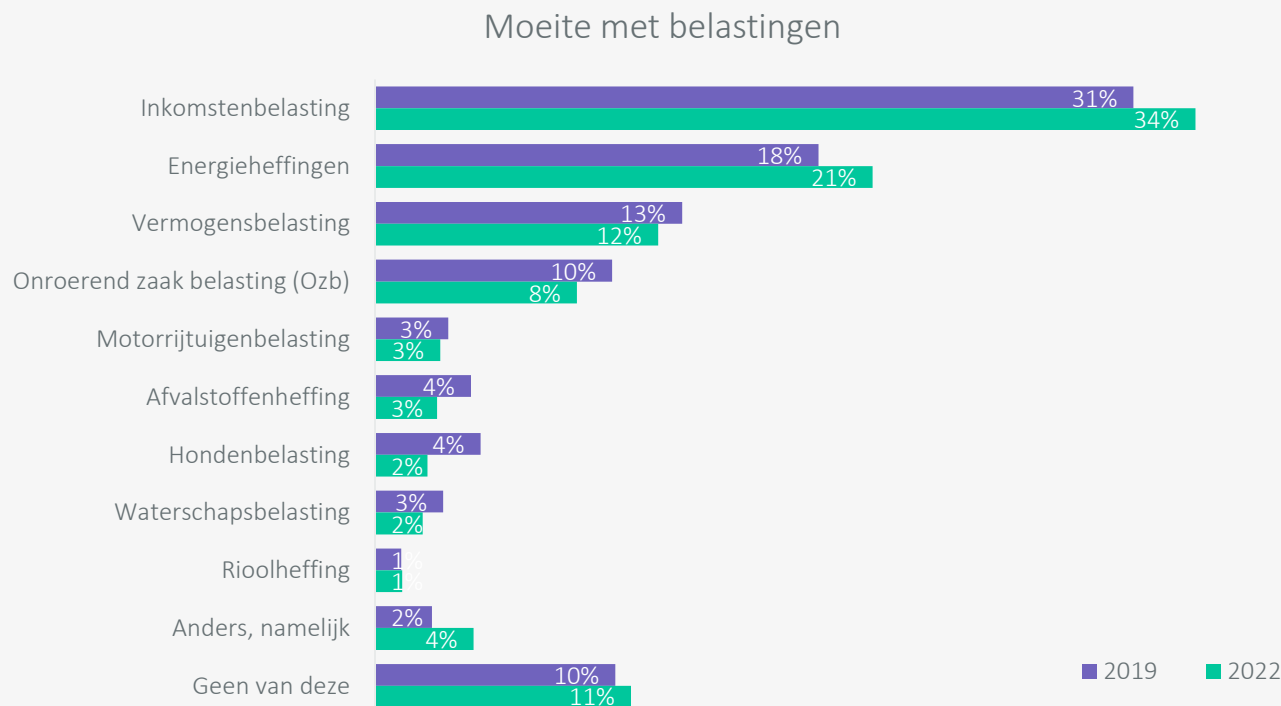
Nederland 2022*

- **Hoog opgeleiden** (32%) vinden vaker dan middelbaar opgeleiden (15%) (helemaal) dat de hoogte van de belastingen te **rechtvaardigen** is. Ook degenen met een vast contract vinden dit relatief vaker dan degenen met een flexibel contract (23% vs 15%).
- **Ouderen** vinden minder vaker dat zij voldoende **terugkrijgen** voor de betaalde belasting (-54 jaar 26%, 55+ 16%).
- **Hoog opgeleiden** (25%) vinden vaker dan middelbaar opgeleiden (15%) (helemaal) dat hun belastinggeld goed wordt **besteed**. Ouderen vinden juist minder vaak dat hun belastinggeld goed wordt besteed dan jongeren (-35 jaar 23%, 55+ 14%).

n=1517

Men heeft het meeste moeite met inkomstenbelasting en energieheffingen

- Er zijn vier belastingen waar men het meeste moeite mee heeft, inkomstenbelasting, energieheffingen, vermogensbelasting en OZB. In 2022 hebben de Nederlanders* meer moeite met energieheffingen dan in 2019.
- De groep tot 35 jaar heeft de grootste moeite met de inkomensbelastingen en juist minder met energieheffingen.

Vraag: Met welke belasting heeft u de grootste moeite? Basis: allen

Nederland 2019*

- Jonger dan 35 jarigen (39%) en 35 t/m 54 jarigen (32%) hebben vaker moeite met inkomstenbelasting dan 55+'ers (24%).
- Ook **werkenden** (34%) hebben meer moeite met inkomstenbelasting dan gepensioneerden (20%).
- Vermogensbelasting is voornamelijk voor **hoog opgeleiden** (16%) een groter probleem en dan middelbaar opgeleiden (10%).
- **Ouderen** (34 t/m 54 15% en 55+ 31%) hebben meer moeite met energieheffingen dan jongeren (7%).

n=1485

Nederland 2022*

- **Jongeren** hebben meer moeite met de inkomstenbelasting dan ouderen (-35 jaar 44%, 35-54 jaar 35%, 55+ 25%).
- Vermogensbelasting is voor **hoogopgeleiden** vaker een vervelende belasting (14%) dan voor middelbaar opgeleiden (10%).
- Naarmate men **ouder** wordt heeft men vaker moeite met energieheffingen (-35 jaar 14%, 35-54 jaar 21%, 55+ 26%).

n=5327

Bijlagen

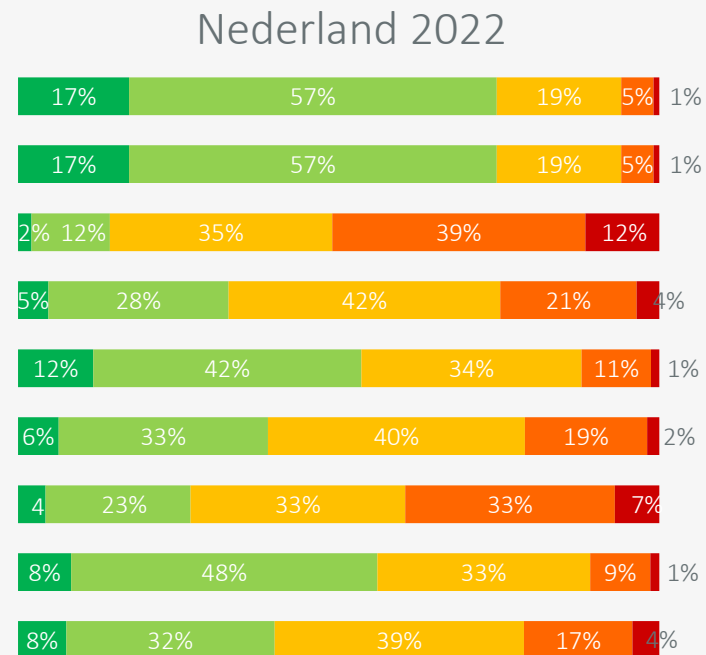
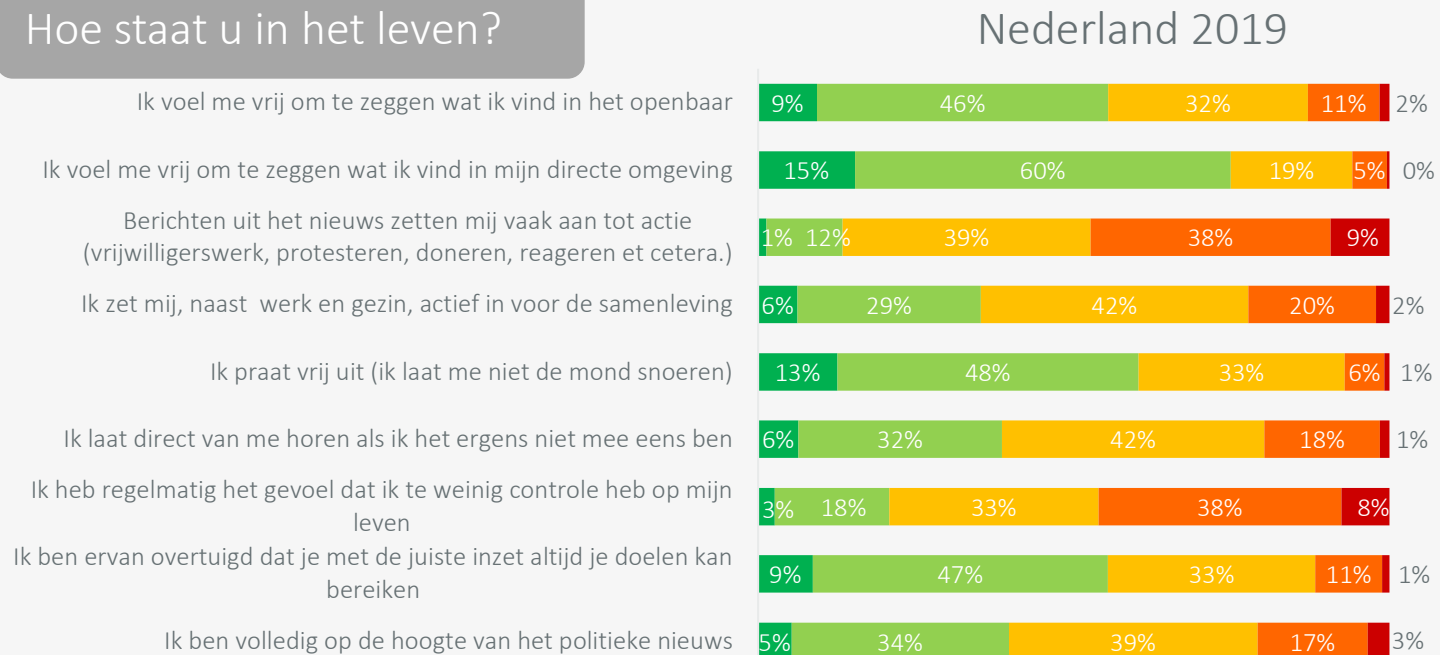
Onderzoeksverantwoording

Archetypen

Hoe staat u in het leven?

Hoe staat u in het leven?

■ Zeer eens ■ Eens ■ Niet eens, niet oneens ■ Oneens ■ Zeer oneens

Vraag: Er volgen nu een aantal uitspraken over uw voorkeuren en over hoe u in het leven staat. In hoeverre bent u het eens of oneens met deze uitspraken? Basis: allen

Cynisch / optimistisch

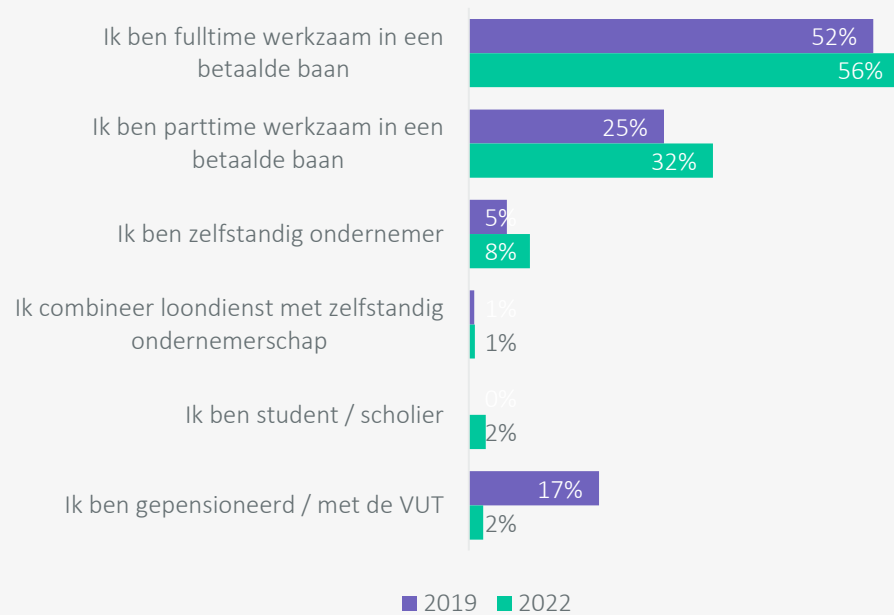
Cynisch / optimistisch

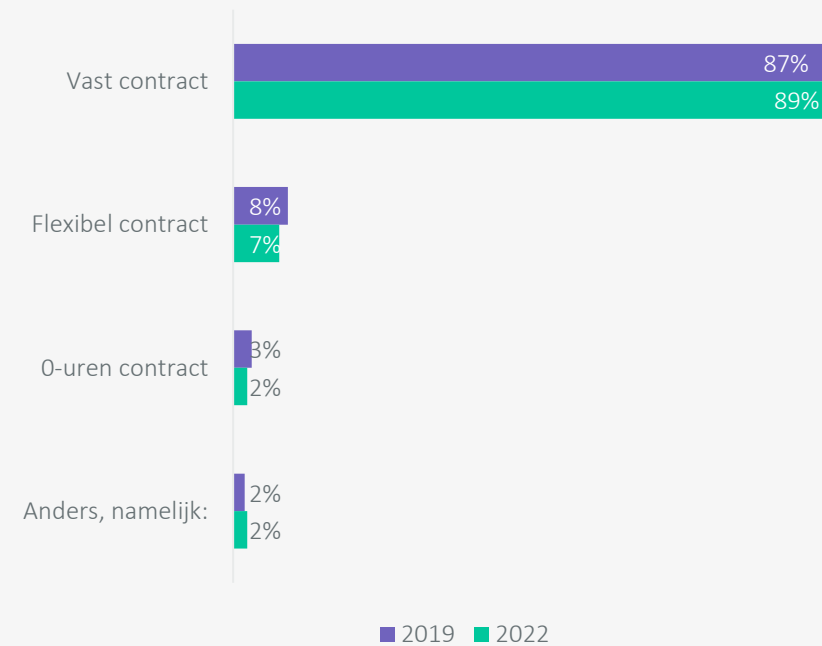
■ 2019 ■ 2022

Vraag: Welke uitspraak past het beste bij u? Basis: allen

Situatie

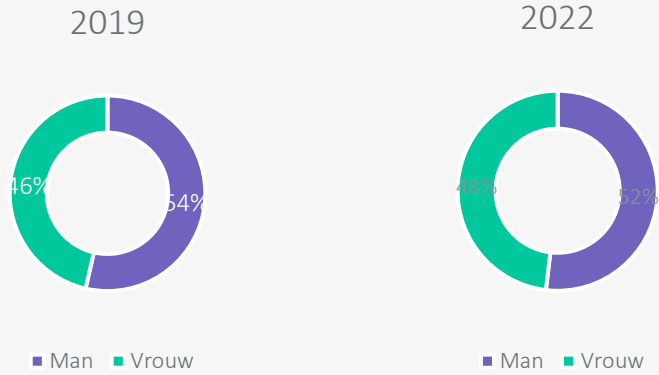

Type contract

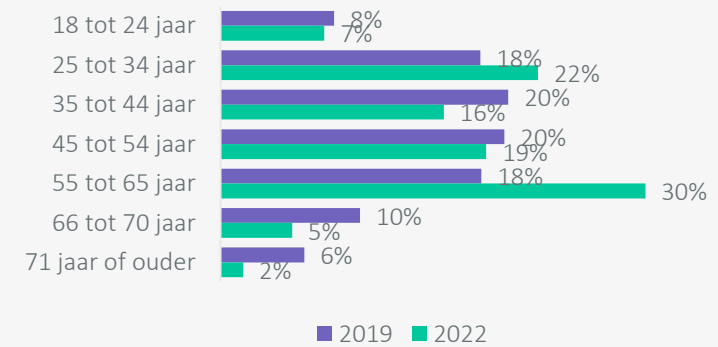

Achtergrond

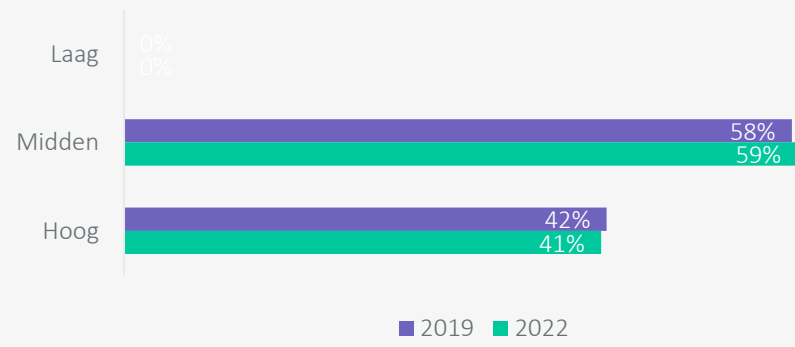
Geslacht

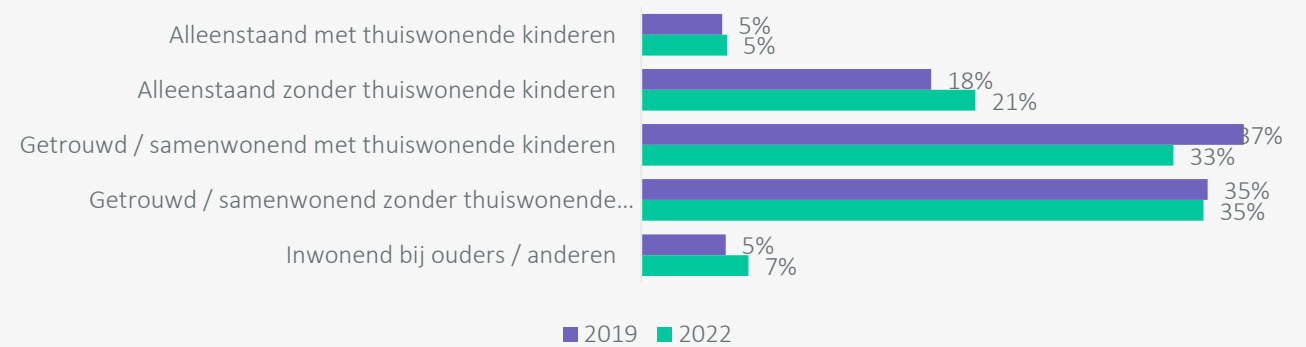
Leeftijd

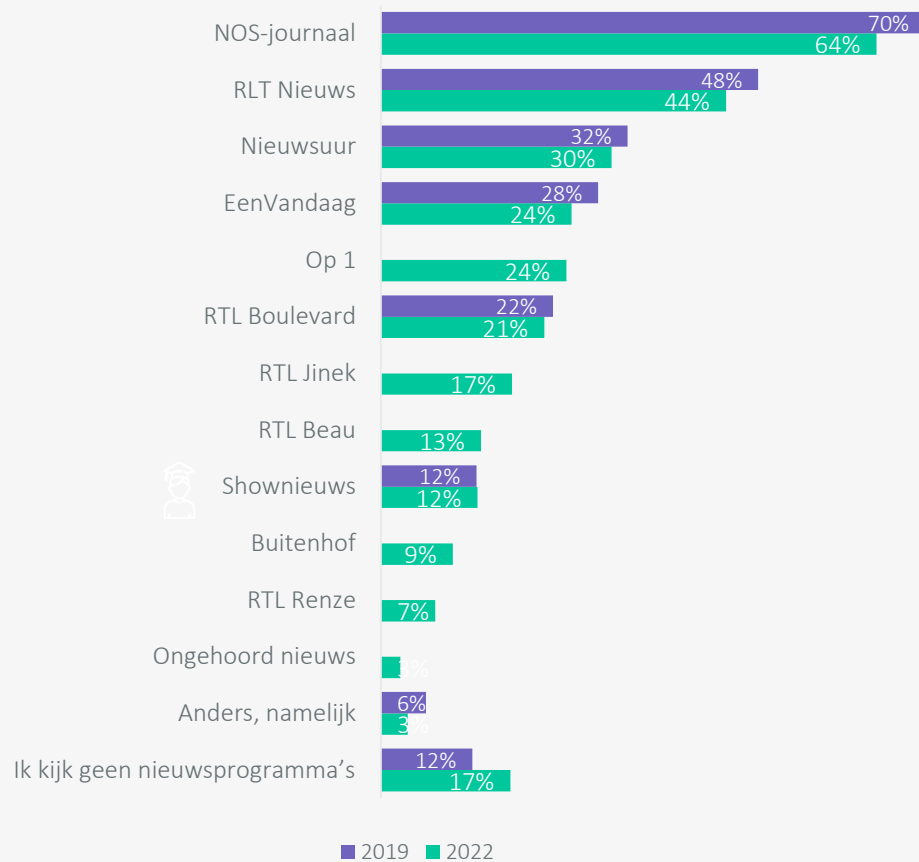
Opleiding

Huishouden

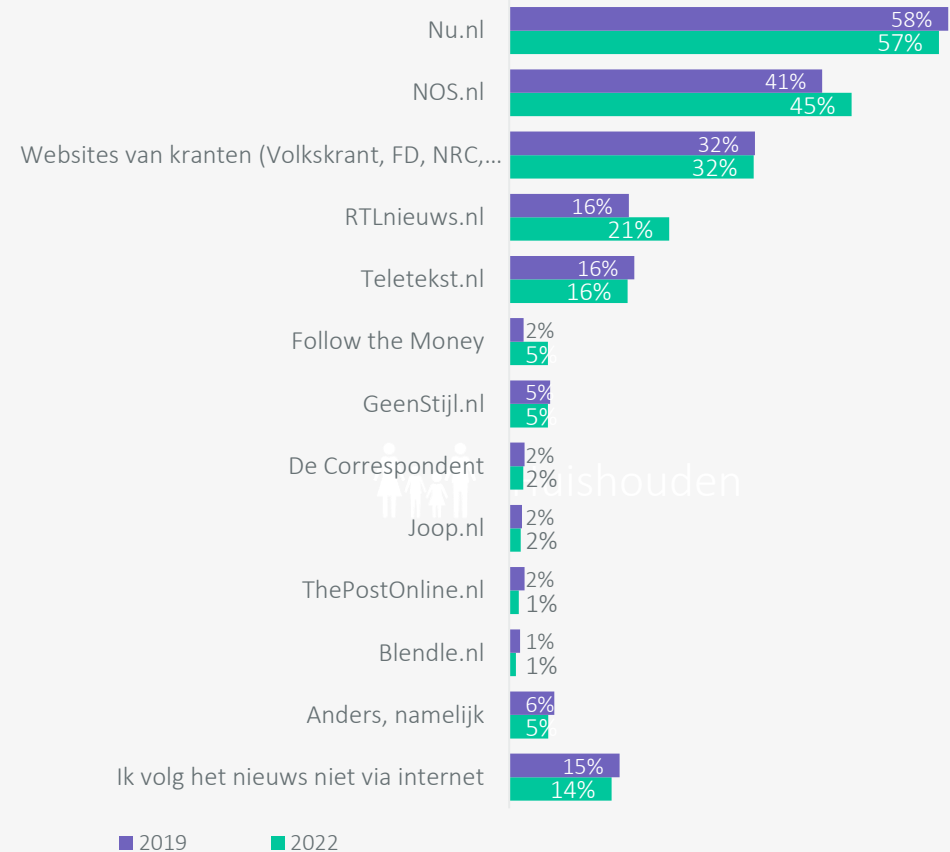

 Nieuwsprogramma's

Vraag: Welke nieuws- en actualiteitenprogramma's kijkt u regelmatig (op TV of online)? Basis: allen

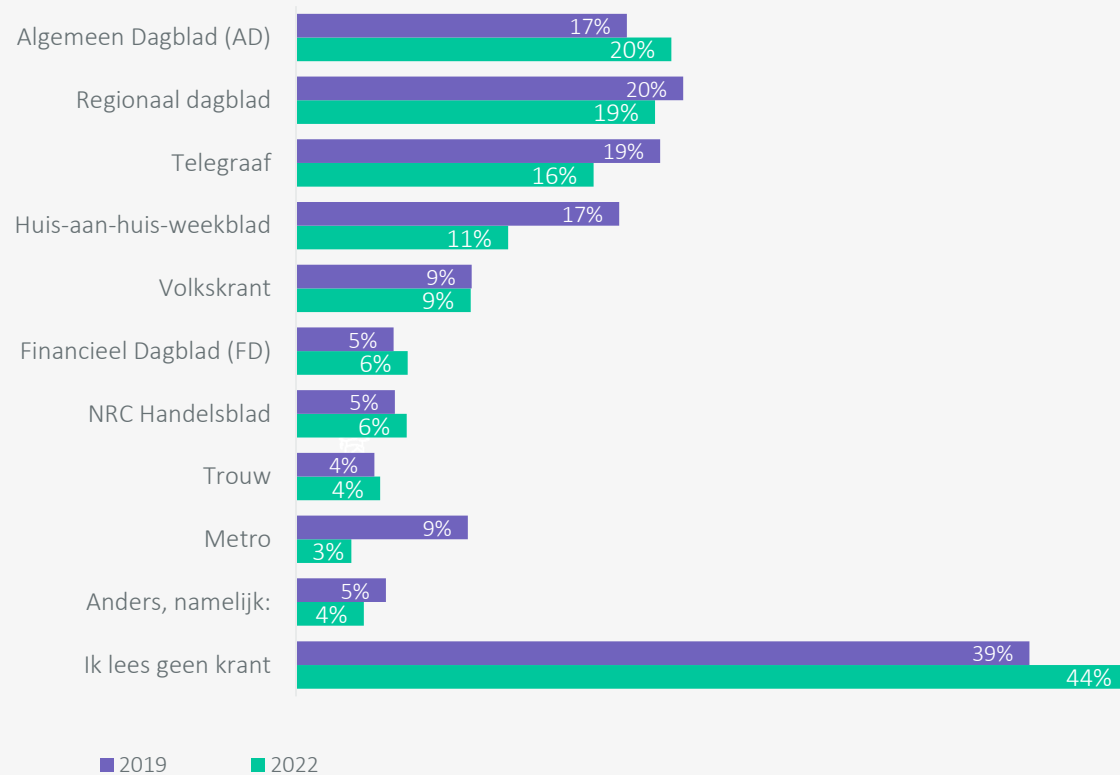
 Nieuwssites

Vraag: Welke websites bezoekt u regelmatig voor het volgen van nieuws? Basis: allen

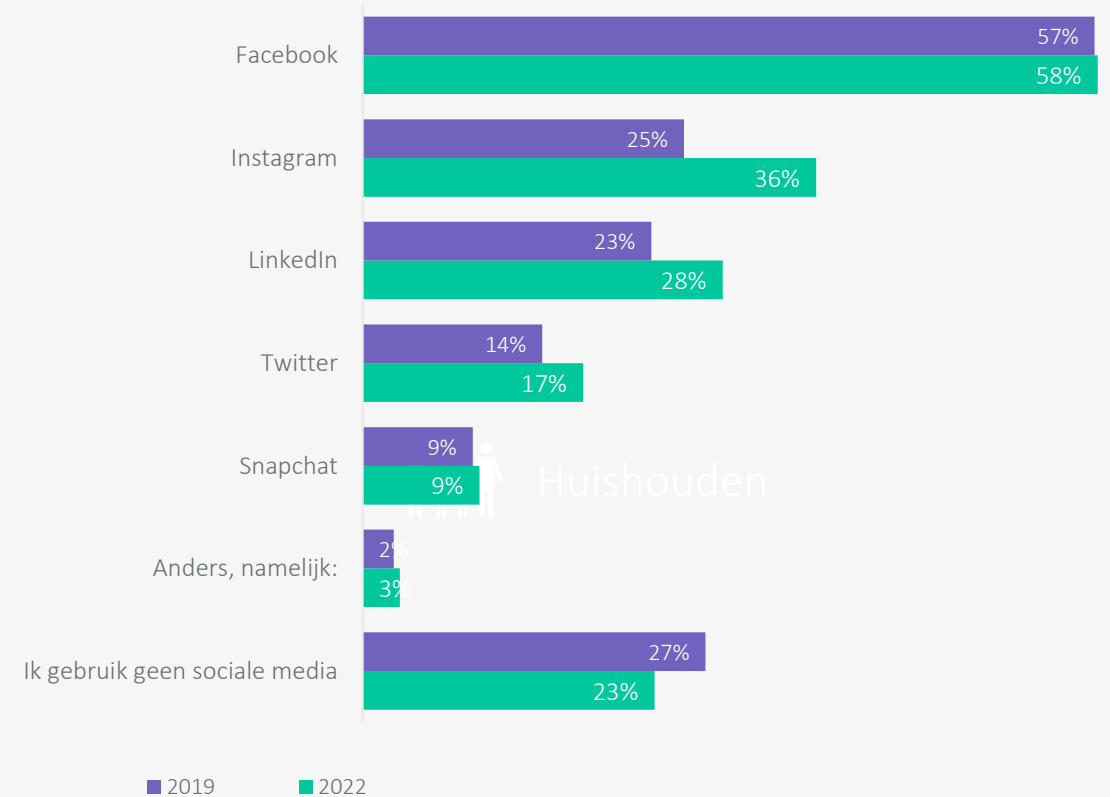
Achtergrond

Kranten

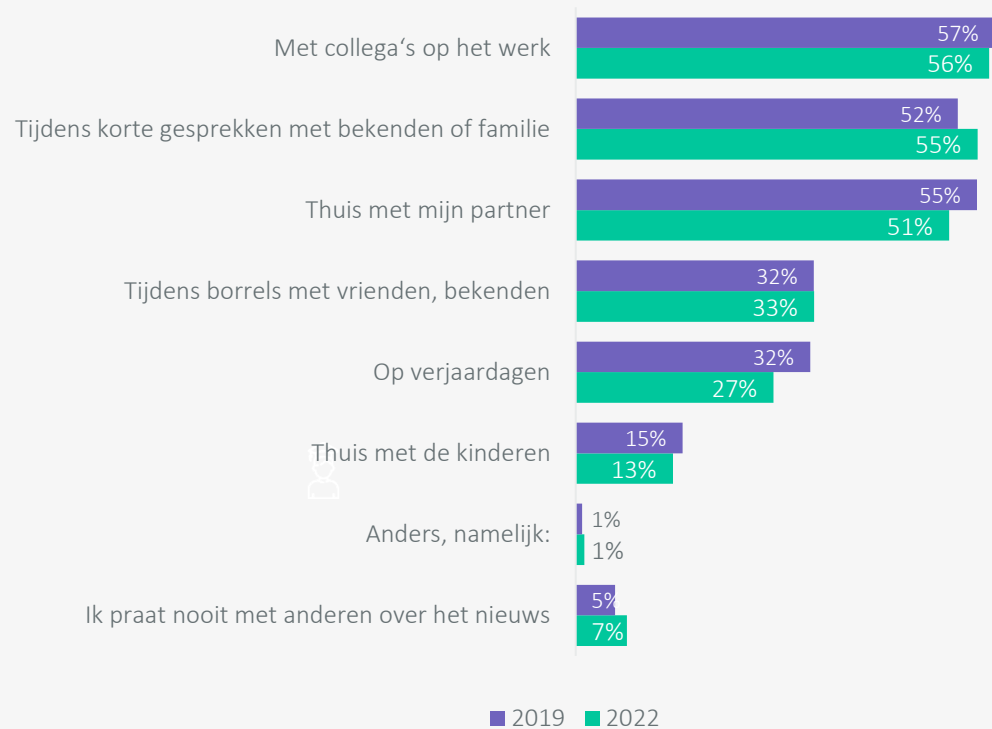
Vraag: Welke kranten leest u regelmatig?
Basis: allen

Social media

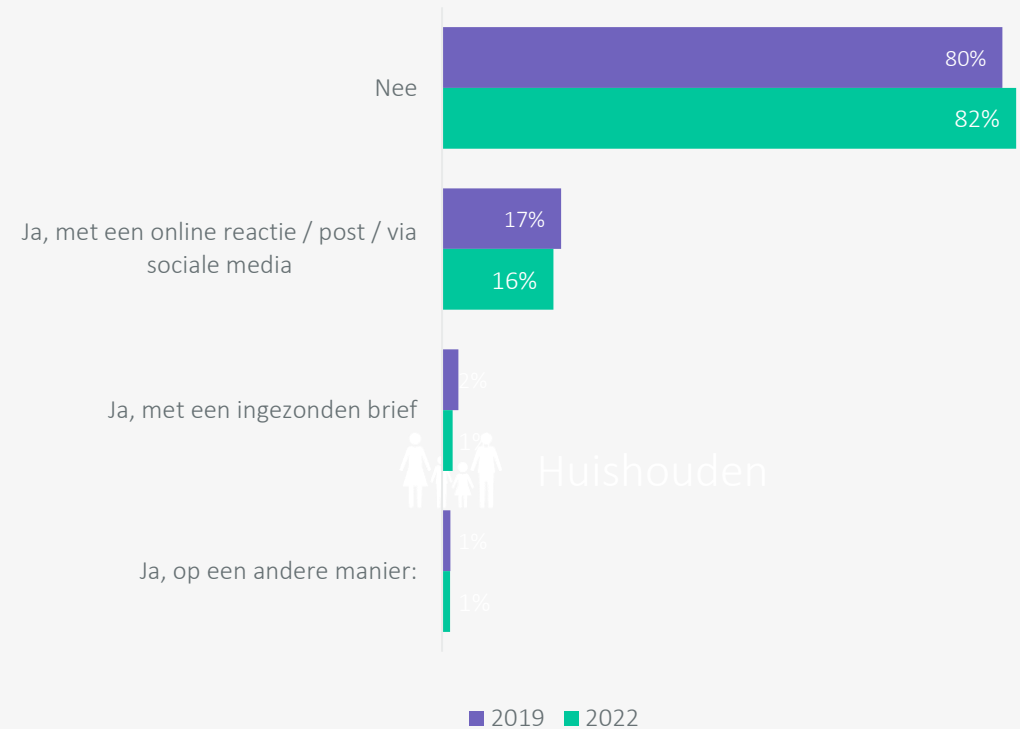

Vraag: Welke sociale media gebruikt u regelmatig voor uw nieuwsvoorziening?
Basis: allen

 Praten over nieuws

 Reageren op nieuws

Vraag: Op wat voor momenten praat u doorgaans over het nieuws?
 Basis: niet gesteld indien men geen TV, kranten, websites en sociale media leest

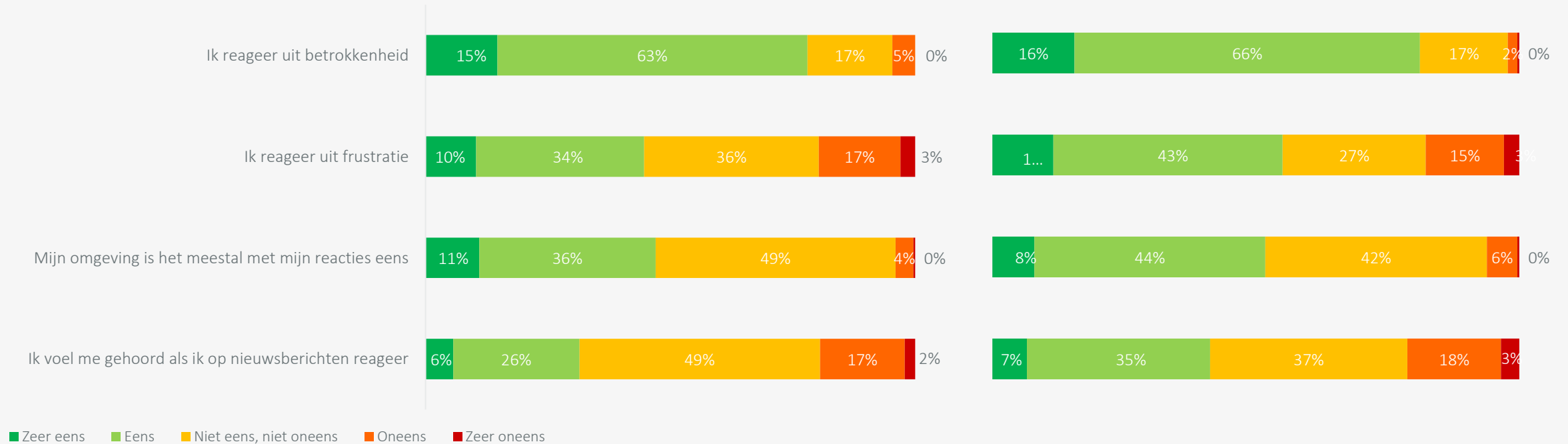
Vraag: Reageert u weleens op berichten uit het nieuws?
 Basis: niet gesteld indien men geen TV, kranten, websites en sociale media leest

Achtergrond

Reageren op berichten uit het nieuws

Nederland 2019

Nederland 2022

Onderzoeksverantwoording

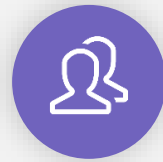
Methode

> CAWI-online onderzoek

> 50 vragen

Doelgroep & steekproef

Middelbaar en hoog opgeleide, werkende of gepensioneerde Nederlanders

> NL netto
> 2019: n=1.485
> 2022: n=1.517

> Extern panel

> Geen weging

Veldwerk

> Van 15-8 tot 29-8 2022

InnerVoice

De Unie

**Tot ziens bij
InnerVoice**